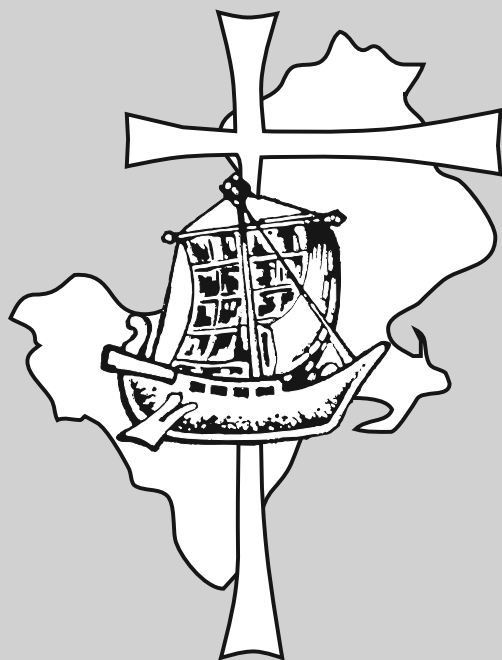

Butlletí Oficial del Bisbat de Tortosa

MAIG 2019

UMAS

su mutua de seguros

*35 años asegurando instituciones religiosas
y entidades de labor social*

C/ Santa Engracia, 10-12 -28010- MADRID
TLF: 91.319.10.10 www.umas.es

Sotecnic
seguretat

Sotecnic
telecomunicacions

Som una empresa que oferim un ampli ventall de serveis, entre els quals destaquen una secció dedicada a la fabricació, restauració i electrificació de campanes i rellotges monumentals. També realitzem instal·lacions i manteniments de megafonia, audiovisuals i sistemes de seguretat per grans espais.

Els nostres serveis:

- Fosa de campanes i objectes artístics.
- Fabricació i restauració de rellotgeria monumental.
- Megafonia de grans espais.
- Sistemes de seguretat.
- Telefonía: Mòbil i fixe.
- Seguretat, amb tots els seus serveis.
- Audiovisuals: venda i lloguer.

C/ Mossen Bellpuig, 2 | 43500 TORTOSA | T.: 977 446 717 | www.sotecnic.com

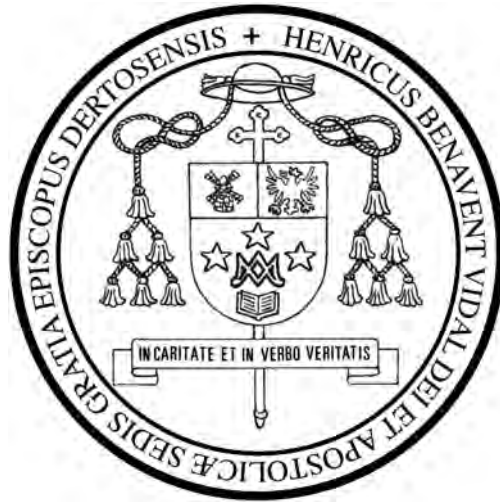
Venda d'Equips, TPV's, Consumibles i Accessoris. Servei Tècnic.
Aplicacions a mida. Internet i Xarxes. LOPD. Formació.

www.gis.cat

C/ Vergés Paulí, 2
43500 — Tortosa

Telèfon: 977 588 082
Correu-e: gis@gis.cat

Butlletí Oficial

DEL

BISBAT DE TORTOSA

ANY CLX - TOM CXXXII

Mayo 2019

Núm. 5

Sr. Bisbe

**Homilia del Sr. Bisbe, Mons. Enrique Benavent Vidal,
bisbe de Tortosa,
en les Vespres del diumenge IV de Pasqua
on dóna possessió a dos nous canonges:
M.I. Carlos Luís García Talarn
M.I. Víctor Manuel Cardona Eixarch**

Santa Església Catedral de Tortosa, 12 de maig de 2019

Lectura: Ap 7,9.14-17

Il.lm. Sr. Vicari General i Degà del Capítol catedralici
MMII Srs. Capitulars.

Especialment vull saludar a Mn. Carlos i a Mn. Víctor, que acabeu d'incorporar-vos al Capítol d'aquesta santa església catedral.

Germans en el sacerdocí.

Familiars i amics dels nous canonges. Vull saludar especialment a la Sra. Pilar, mare de Mn. Carlos Garcia Talarn, i a la Sra. Consuelo, mare de Mn. Víctor, que avui comparteixen l'alegria de veure als seus fills com a membres del clergat d'aquesta catedral.

Germanes i germans tots en el Senyor

1.- Al servei de l'església diocesana

Benvolguts Carlos y Víctor, en aquesta celebració entreu a formar part del clergat de la catedral. Aquesta església és signe del Temple sant de Déu que, format per les pedres vives que són els batejats, es va edificant en les nostres terres amb el desig de formar el Temple espiritual consagrat al Senyor. L'església catedral és l'església mare,

la casa de tots els cristians de la nostra estimada diòcesi de Tortosa. Des d'ella es vessa la gràcia que mitjançant el ministeri i els sagraments es difon per totes les comunitats cristianes del nostre bisbat. De fet, aquí reben l'ordenació els nous preveres, es beneeixen els olis i es consagra el crisma que serviran per a l'administració dels sagraments en totes les parròquies de la diòcesi. Aquí celebra i anuncia l'Evangelí el Bisbe, que té la plenitud del sacerdoci i que, amb la seua paraula, és guia segur per al poble de Déu.

El servei que l'Església us demana és, per tant, un ministeri per a l'edificació de l'església diocesana. Certament, això no implica deixar les altres tasques sacerdotals en les parròquies de Benicarló, Campredó i la cúria diocesana, però us ha d'ajudar a viure-les des d'una perspectiva diocesana, conscients que l'església particular no és cada parròquia sinó la diòcesi que, com a porció del Poble de Déu presidida pel Bisbe, té la totalitat dels mitjans de santificació i dels béns de la salvació.

La celebració d'avui té un gran significat teològic, perquè l'Església catòlica no creix de baix cap a dalt, com si fos una agrupació de comunitats originàriament independents, sinó de dalt a baix, des de l'església diocesana a cadascuna de les parròquies i comunitats, que no són més que concreció de l'única església que camina en Tortosa.

2.- Formeu part d'un col·legi de preveres

Entreu a formar part d'aquest Capítol de la Catedral, que és un col·legi de preveres que han rebut la missió de pasturar el ramat del Senyor com a col·laboradors del Bisbe. I ho feu en aquest IV diumenge del temps de Pasqua, en el que en l'Eucaristia dominical es proclama l'evangelí del Bon Pastor. Aquestes paraules de Jesús també són evocades en la litúrgia de les hores en les antífones dels cànctics de Maria i de Zacaries. Són paraules que als qui hem estat cridats al ministeri ens deuen estimular a viure la mateixa caritat pastoral de Crist envers el seu poble. Ell és el Bon Pastor que coneix les seues ovelles, és a dir, que les estima, com ens ha recordat avui Sant Gregori el Gran en l'ofici de lectures. Conèixer i pasturar les ovelles del ramat vol dir estimar-les.

La missió fonamental del Capítol de la Catedral és la pregària per les necessitats del Poble sant de Déu i de tota la humanitat. Aquesta pregària és fonamental per a la vida de l'Església per tres motius:

- ³/₄ En primer lloc perquè no som nosaltres els qui salvem l'Església o a la humanitat, sinó Déu. Nosaltres com a sacerdots trebalem, però el Senyor és qui fa fructificar el nostre esforç amb el seu poder i la seua gràcia. Per això necessitem unir al treball pastoral la pregària del Poble de Déu.
- ³/₄ En segon lloc perquè l'Església ha de ser santa, i si no ho és es corromp. Ella no gaudeix, ens va ensenyar el papa Sant Pau VI en el Credo del Poble de Déu, d'altra vida que la vida de la gràcia. Una església sense pregària no pot ser santa: podrà ser poderosa, podrà ser rica, podrà tindre més o menys influència social... però no serà santa. I una església que no és santa no serà mai la ciutat col·locada en alt, que orienta a tots els homes i dones que caminen pel nostre món.
- ³/₄ En tercer lloc, perquè per a qui ha estat cridat a pasturar el Poble de Déu la pregària és també un acte de caritat pastoral. No oblideu que la litúrgia dels sants pastors de l'Església ens recorda que el signe de què un pastor estima els seus germans és que *“prega molt pel poble i dona la vida”* per ells.

3.- Signe de la Nova Jerusalem

La lectura que hem escoltat del llibre de l'Apocalipsi ens trasllada a l'Església del cel. Ens diu que els redimits *“estan davant el tron de Déu, donant-li culte nit i dia dins el seu santuari”*. Aquesta és la meta de l'Església: poder arribar al santuari del cel per donar culte a Déu *“nit i dia”*. I això és el que anticipa la litúrgia de l'Església que camina per aquest món, i eixa és la funció principal del capital de la Catedral. De fet, en aquesta celebració de Vespres hem recitat un dels himnes que canten els redimits en la litúrgia del cel segons el llibre de l'Apocalipsi, l'himne en el que s'anuncia que *“ja ha arribat l'hora de la salvació, de la glòria i del poder del nostre Déu”*. Eixe culte dels redimits és un culte en esperit i veritat. En aquesta presa de possessió com a membres del Capítol catedralici, demaneu-li al Senyor que us concedeixi la gràcia de poder donar-li culte en aquest temple en esperit i veritat, per a arribar així al santuari del cel, on li donarem culte nit i dia.

Que Santa Maria de l'Estrella, titular d'aquesta catedral, on també és venerada amb el títol entranyable de Mare de Déu de la Cinta, us il·lumine i us acompanye en el ministeri que avui comenceu.

Amén.

† Enrique Benavent i Vidal
Bisbe de Tortosa

Crist viu (II)

(PARAULES DE VIDA – 5 de maig 2019)

Si l'Església està cridada a ser enmig del nostre món signe i presència del Senyor ressuscitat, que és la “vertadera joventut d'un món envellit i d'un univers que espera amb dolors de part ser revestit amb la seua llum i amb la seua vida” (32); i si en ella tots han de trobar a Crist, “company i amic dels joves”; haurà de manifestar en la seua vida i en les seues accions eixa joventut de Crist si vol que els joves trobin en el Senyor la font d'una vida vertadera i autèntica.

La joventut no és únicament una etapa biològica. És, abans de res, una manera d'afrontar l'existència, “un estat del cor” (34). La joventut de l'Església es percep quan els cristians donem testimoniatge de la nostra fe amb il·lusió, alegria, convicció i autenticitat. Qui viu la fe des d'aquestes actituds està manifestant una veracitat que provoca interrogants en aquells que cerquen un sentit a la vida. La pèrdua de la joventut no és sol complir més anys: deixa de ser jove aquell que perd la il·lusió pel bé, la veritat o l'autènticament bell; qui es cansa de la vida i dels altres; qui es tanca en els seus egoismes i únicament pensa en ell mateix; qui es queda indiferent davant l'altre que necessita la seua ajuda; qui no viu en el desig de ser cada dia millor i de créixer en l'amor i en la solidaritat; qui no sent la necessitat d'aprofundir en l'amistat amb el Senyor. En l'Església he conegut persones a qui el pas dels anys ha portat a créixer en aquesta joventut espiritual i són autèntics testimoniats per als joves. No oblidem que el córrer del temps no ha d'arrabassar-nos la joventut, sinó que ens ha de fer créixer en ella.

L'Església com a institució està cridada a visibilitzar la joventut de Crist i, per tant, ha de perdre la por a estar en constant renovació per a ser-li més fidel. Per això ha d'obrir-se a "la força sempre nova de la Paraula de Déu, de l'Eucaristia, de la presència de Crist i del seu Esperit cada dia". Si és capaç d'alimentar-se constantment en aquestes fonts no cedirà a dues temptacions que poden paralitzar-la: esclerotitzar-se en el passat quedant immòbil davant les noves situacions o cedir "a tot el que el món li ofereix, creure que es renova perquè amaga el seu missatge i es mimetitza amb els altres" (35). Els cristians estem cridats a actuar de manera que tots ens senten "germans i pròxims" (36) i, al mateix temps, "hem d'atrevir-nos a ser diferents, a mostrar altres somnis que aquest món no ofereix, a testimoniar la bellesa de la generositat, del servei, de la puresa, de la fortalesa, del perdó, de la fidelitat a la pròpia vocació, de l'oració, de la lluita per la justícia i el bé comú, de l'amor als pobres, de l'amistat social" (36).

Al llarg de la història no han faltat sants que han testimoniat al món la joventut de l'Església: Maria "és el gran model per a una Església jove" (43). Al costat d'Ella el Papa ens recorda alguns exemples de joves sants que van lliurar la vida per Crist, molts d'ells fins al martiri. Que el seu testimoniatge desperte en nosaltres el desig de viure la fe amb renovada il·lusió.

Que aquest siga el fruit de la Pasqua que estem vivint.

† Enrique Benavent Vidal
Bisbe de Tortosa

Jornada mundial d'oració per les vocacions (*PARAULES DE VIDA – 12 de maig 2019*)

El quart diumenge de Pasqua, en el que escoltem el text evangèlic del Bon Pastor, l'Església ens convida a pregar per les vocacions sacerdotals i d'especial consagració. Si preguem per aquesta intenció és perquè sabem que tota vocació és un regal de Déu a l'Església. Els qui han estat cridats al sacerdoci o a la vida consagrada han rebut un gran do, però no per aprofitar-se'n en benefici propi, sinó per posar-se al servei del Poble de Déu. Tots som conscients de l'impor-

tant que és el testimoniatge de sacerdots i consagrats que viuen la seua vocació amb generositat i santament, per a la fe de les nostres comunitats. Per això el papa Sant Pau VI va instituir aquesta jornada que és sobretot d'oració.

El papa Francesc, en el missatge que ha dirigit a l'Església per a la jornada d'enguany, ens convida a reflexionar sobre el text de l'evangeli de Marc on es narra la vocació dels primers deixebles (Mc 1, 16-20). Simó, Andreu, Jaume i Joan eren persones normals: vivien del seu treball de la pesca i tenien les seues alegries i decepcions. El dia que el Senyor s'acostà a ells havien passat la nit pescant i no havien agafat res. Per a algú que viu d'un treball que depèn de la naturalesa no podia ser un dia alegre. En aquesta situació el Senyor passa per les seues vides i els ofereix quelcom nou: ser pescadors d'homes. Estem davant una promesa sorprenent, que segurament ells no imaginaven ni sabien bé en aquell moment en què consistia. Deixar-ho tot pel què Jesús els proposava, suposava renunciar al que els donava seguretat malgrat els petits fracassos com el d'aquella nit, i embarcar-se en una aventura que no sabien ben bé on els conduïa. I d'una manera sorprenent aquells pescadors abandonaren les barques i se n'anaren amb Ell.

La decisió de viure cristianament és la primera resposta a la crida del Senyor, que s'acosta a tot home des d'un respecte escrupolós a la seua llibertat. Qui es decideix a seguir-lo com a deixeble en qual-sevol estat de vida cristiana, ja està manifestant que per a ell l'existència no es limita a suportar amb resignació les petites dificultats o fracassos que constantment apareixen en el camí. El Senyor no vol que ens resignem pensant que, al cap i a la fi, no hi ha res per lo que valgui la pena comprometre's. La decisió de seguir a Crist implica mirar la vida com una aventura en la qual podem fer quelcom més que preocupar-nos egoïstament de les nostres coses.

Seguir a Crist des d'aquesta actitud és el que permet entendre la crida del Senyor al sacerdoci i a la vida consagrada. Es tracta d'una decisió que és una radicalització de la vida cristiana: implica el risc de deixar-ho tot per seguir-lo, consagrar-se a Ell i convertir-se en col·laboradors de la seua obra de salvació. És una opció que en l'ambient que envolta els joves actualment, on es valora l'èxit i allò que ofereix resultats immediats, és difícil d'entendre perquè implica renunciar a tot això per fiar-se del Senyor i de la seua Paraula. Però qui s'arrisca a viure aquesta aventura i ho fa com un amic de Jesús, descobreix que no hi ha alegria més gran que lliurar la vida per Ell.

En aquesta jornada demanem perquè aquells que senten la crida del Senyor no tinguen por a seguir-lo.

† Enrique Benavent Vidal
Bisbe de Tortosa

Crist viu (III)

(*PARAULES DE VIDA – 19 de maig 2019*)

En l'exhortació *Crist viu* el papa Francesc ens convida a acostar-nos als joves amb una mirada positiva, intentant cercar camins perquè obrin el cor a la paraula de l'Evangelí i, d'aquesta manera, s'acosten al Senyor. Aquesta ha de ser l'actitud pastoral fonamental. Acostar-se a ells fent “un llistat de calamitats, de defectes de la joventut actual”, l'única cosa que provoca és “més i més distància, menys proximitat, menys ajuda mútua” (66). Qui ha estat cridat a ser “pare, pastor o guia dels joves”, ha de fixar-se en “la xicoteta flama que continua cremant, la canya que sembla fer-se fallida”; ha de tenir la capacitat “de trobar camins on altres veuen només muralles”, “de reconèixer possibilitats on uns altres veuen sol perills”. Aquesta ha de ser la mirada del pastor, perquè “així és la mirada de Déu Pare, capaç de valorar i alimentar les llavors de bé sembrades en els cors dels joves” (67).

Aquesta llavor de bé sovint és ofegada pel context en el qual molts viuen: situacions de guerra i de violència en les seues múltiples manifestacions, que a molts d'ells els porta a créixer en un ambient que els aboca a viure cometent delictes i fins i tot, com el cas dels xiquets soldats, dedicant-se a la guerra; persecucions per causa de la fe; abusos i addiccions; ideologització interessada per part dels poderosos. Els qui vivim en societats amb un nivell de benestar alt correm el perill de tornar-nos insensibles al sofriment de tants joves que no han tingut possibilitats d'un creixement personal autènticament humà.

No podem ignorar que aquesta societat de l'opulència també pot danyar-los, perquè els proposa uns ideals i provoca en ells uns desitjos de coses que semblen donar la felicitat i que sovint acaben generant frustracions: es valora la imatge i l'aparença juvenil; el cos és usat com a instrument al servei de la publicitat; es volen fer desapa-

rèixer els signes del pas del temps. És l'absolutització de l'aparença, que és més valorada que la persona. Això, unit a una vivència de la sexualitat que no condueix a un sa creixement en les relacions afectives i que confon els propis desitjos amb uns suposats drets, porta a què molts joves "acaben convertits en material descartable" (78).

Entre les situacions que viuen els joves en el moment actual, el Papa ens demana que no oblidem tres que estan presents en aquest món caracteritzat per la globalització i que influeixen decisivament en la seua manera d'actuar i en la seua cultura: no podem ignorar l'ambient digital que caracteritza el món contemporani, que ha donat lloc a noves maneres de relacionar-se. És un fenomen que presenta grans possibilitats (de trobada i d'accés a la informació), i que té límits i mancances. En segon lloc no podem ignorar els migrants (experimentem aquest fet ja en la nostra vida quotidiana): hem d'aprofitar les possibilitats d'enriquiment que comporta la trobada entre joves de procedències culturals diferents. Finalment, si volem oferir-los un ambient de creixement sa, ens hem de comprometre tots a posar fi a qualsevol tipus d'abusos, en qualsevol àmbit on es desenvolupa la seua vida.

Amb la meua benedicció i afecte.

† Enrique Benavent Vidal
Bisbe de Tortosa

Crist viu (IV)

(*PARAULES DE VIDA – 26 de maig 2019*)

El capítol IV de l'exhortació *Crist viu* és possiblement el més important de tot el document. L'Església existeix per a anunciar l'Evangeli, que és una bona notícia de salvació. Per això, el primer que els joves han de percebre d'ella és que és portadora d'un missatge esperançador per a les seues vides. Sens dubte, un dels reptes pastorals que tenim en el moment actual és desfer molts prejudicis que provoquen actituds de sospita i desconfiança envers l'Església i que dificulten l'acollida del missatge cristià. Entre eixos prejudicis caldria indicar-ne dos: el primer és la idea deformada que molts cristians tenen de Déu, perquè el conceben com algú que vigila per

descobrir les faltes i castigar. D'aquesta idea es deriva una concepció de la vida cristiana com un conjunt de normes i prohibicions que acaben anul·lant tot el positiu que pugua haver-hi en l'existència humana. Si volem que el missatge de l'Evangelí sigui acollit pels joves, el Papa ens recorda les tres veritats fonamentals que aquests deuen captar quan s'acosten a l'Església.

La primera és que Déu és amor. Un jove ha de viure de la certesa que, més enllà del que li succeeixca en la vida, Déu l'estima infinitament i en qualsevol circumstància; que és algú important i valuós per a Déu; que no vol portar el compte dels seus errors i l'ajudarà a aprendre de les seues caigudes. Per comprendre això cal tenir moments de silenci i de trobada amb Ell, fent callar les veus interiors que porten a perdre la pau, per experimentar el seu amor. És en eixos moments quan descobrim que l'amor de Déu "sap més d'alçades que de caigudes, de reconciliació que de prohibició, de donar una nova oportunitat que de condemnar, de futur que de passat" (116).

La segona veritat que un jove ha d'escoltar és que Crist el salva, que "per amor es va lliurar en la creu per a salvar-te" (118). Si Ell ha donat la vida per nosaltres, hem de pensar que no es cansa de tornar a carregar-nos sobre la seues esquenes "una vegada i una altra" (119). Per això, ningú hauria de tenir por ni vergonya de tornar a alçar-se i acostar-se a Jesús quan s'ha allunyat d'Ell pel pecat. Crist sempre acull "amb una tendresa que mai ens desil·lusiona i que sempre pot retornar-nos l'alegria" (119).

"Hi ha una tercera veritat que és inseparable de l'anterior: Ell viu!" (124). Un jove es queda indiferent davant Crist si té la idea que solament és un personatge històric que fa dos mil anys ens va donar un bon exemple. "El que ens ompli amb la seua gràcia, el que ens allibera, el que ens transforma, el que ens sana i ens consola és algú que viu" (124). Per això pot omplir la nostra vida de llum; té sentit cultivar la seua amistat i créixer en ella com quelcom que ompli d'esperança. En Ell es poden trobar forces per lluitar pel bé malgrat les dificultats que trobem en el nostre món, perquè en la seua resurrecció la prepotència del mal ha estat vençuda per l'omnipotència de l'amor.

Que tots els cristians puguem ser per als joves testimonis de la bellesa i de l'alegria de la fe.

† Enrique Benavent Vidal
Bisbe de Tortosa

Cristo vive (II)

(PALABRAS DE VIDA –5 de mayo 2019)

Si la Iglesia está llamada a ser en medio de nuestro mundo signo y presencia del Señor resucitado, que es la “verdadera juventud de un mundo envejecido y de un universo que espera con dolores de parto ser revestido con su luz y con su vida” (32); y si en ella todos deben encontrar a Cristo, “compañero y amigo de los jóvenes; tendrá que manifestar en su vida y en sus acciones esa juventud de Cristo si quiere que los jóvenes encuentren en el Señor la fuente de una vida verdadera y auténtica.

La juventud no es únicamente una etapa biológica. Es, ante todo, un modo de afrontar la existencia, “un estado del corazón” (34). La juventud de la Iglesia se percibe cuando los cristianos damos testimonio de nuestra fe con ilusión, alegría, convicción y autenticidad. Quien vive la fe desde estas actitudes está manifestando una veracidad que provoca interrogantes en aquellos que buscan un sentido a su vida. La pérdida de la juventud no es solo cumplir más años: deja de ser joven aquel que pierde la ilusión por lo bueno, lo verdadero o lo auténticamente bello; quien se cansa de la vida y de los demás; quien se encierra en sus egoísmos y únicamente piensa en sí mismo; quien se queda indiferente ante el otro que necesita su ayuda; quien no vive en el deseo de ser cada día mejor y de crecer en el amor y en la solidaridad; quien no siente la necesidad de profundizar en la amistad con el Señor. En la Iglesia he conocido a personas a quien el paso de los años ha llevado a crecer en esa juventud espiritual y son auténticos testimonios para los jóvenes. No olvidemos que el correr del tiempo no debe arrebatarlos la juventud, sino que nos tiene que hacer crecer en ella.

La Iglesia como institución está llamada a visibilizar la juventud de Cristo y, por tanto, debe perder el miedo a estar en constante renovación para serle más fiel. Para ello debe abrirse a “la fuerza siempre nueva de la Palabra de Dios, de la Eucaristía, de la presencia de Cristo y de su Espíritu cada día”. Si es capaz de alimentarse sin cesar en estas fuentes no cederá a dos tentaciones que pueden paralizarla: esclerotizarse en el pasado quedando inmóvil ante las nuevas situaciones o ceder “a todo lo que el mundo le ofrece, creer que se renueva porque esconde su mensaje y se mimetiza con los demás” (35). Los cristianos estamos llamados a actuar de modo que todos nos sientan “hermanos y cercanos” (36) y, al mismo tiempo,

“tenemos que atrevernos a ser distintos, a mostrar otros sueños que este mundo no ofrece, a testimoniar la belleza de la generosidad, del Servicio, de la pureza, de la Fortaleza, del perdón, de la fidelidad a la propia vocación, de la oración, de la lucha por la justicia y el bien común, del amor a los pobres, de la amistad social” (36).

A lo largo de la historia no han faltado santos que han testimoniado al mundo la juventud de la Iglesia: María “es el gran modelo para una Iglesia joven” (43). Junto a Ella el Papa nos recuerda algunos ejemplos de jóvenes santos que entregaron su vida por Cristo, muchos de ellos hasta el martirio. Que su testimonio despierte en nosotros el deseo de vivir la fe con renovada ilusión.

Que este sea el fruto de la Pascua que estamos viviendo.

† Enrique Benavent Vidal
Obispo de Tortosa

Jornada mundial de oración por las vocaciones

(PALABRAS DE VIDA –12 de mayo 2019)

El cuarto domingo de Pascua, en el que escuchamos el texto evangélico del Buen Pastor, la Iglesia nos invita a orar por las vocaciones sacerdotales y de especial consagración. Si oramos por esta intención es porque sabemos que toda vocación es un regalo de Dios a la Iglesia. Quienes han sido llamados al sacerdocio o a la vida consagrada han recibido un gran don, pero no para aprovecharse de él en beneficio propio, sino para ponerse al servicio del Pueblo de Dios. Todos somos conscientes de lo importante que es el testimonio de sacerdotes y consagrados que viven su vocación con generosidad y santamente, para la fe de nuestras comunidades. Por eso el papa San Pablo VI instituyó esta jornada que es sobre todo de oración.

El papa Francisco, en el mensaje que ha dirigido a la Iglesia para la jornada de este año, nos invita a reflexionar sobre el texto del evangelio de Marcos en el que se narra la vocación de los primeros discípulos (Mc 1, 16-20). Simón, Andrés, Santiago y Juan eran personas normales: vivían de su trabajo de la pesca y tenían sus alegrías y decepciones. El día que el Señor se acercó a ellos habían

pasado la noche pescando y no habían cogido nada. Para alguien que vive de un trabajo que depende de la naturaleza no podía ser un día alegre. En esa situación el Señor pasa por sus vidas y les ofrece algo nuevo: ser pescadores de hombres. Estamos ante una promesa sorprendente, que seguramente ellos no imaginaban ni sabían bien en ese momento en qué consistía. Dejarlo todo por lo que Jesús les proponía, suponía renunciar a lo que les daba seguridad a pesar de los pequeños fracasos como el de esa noche, y embarcarse en una aventura que no sabían muy bien a dónde les conducía. Y de un modo sorprendente aquellos pescadores abandonaron las barcas y se fueron con Él.

La decisión de vivir cristianamente es la primera respuesta a la llamada del Señor, que se acerca a todo hombre desde un respeto escrupuloso a su libertad. Quien se decide a seguirle como discípulo en cualquier estado de vida cristiana, ya está manifestando que para él la existencia no se limita a sobrellevar con resignación las pequeñas dificultades o fracasos que constantemente aparecen en el camino. El Señor no quiere que nos resignemos pensando que, al fin y al cabo, no hay nada por lo que valga la pena comprometerse. La decisión de seguir a Cristo implica mirar la vida como una aventura en la que podemos hacer algo más que preocuparnos egoístamente de nuestras cosas.

Seguir a Cristo desde esta actitud es lo que permite entender la llamada del Señor al sacerdocio y a la vida consagrada. Se trata de una decisión que es una radicalización de la vida cristiana: implica el riesgo de dejarlo todo para seguirle, consagrarse a Él y convertirse en colaboradores de su obra de salvación. Es una opción que en el ambiente que rodea a los jóvenes actualmente, donde se valora el éxito y lo que ofrece resultados inmediatos, es difícil de entender porque implica renunciar a todo esto para fiarse del Señor y de su Palabra. Pero quien se arriesga a vivir esta aventura y lo hace como un amigo de Jesús, descubre que no hay alegría más grande que entregar la vida por Él.

En esta jornada pidamos para que aquellos que sienten la llamada del Señor no tengan miedo a seguirle.

† Enrique Benavent Vidal
Obispo de Tortosa

Cristo vive (III)

(PALABRAS DE VIDA –19 de mayo 2019)

En la exhortación *Cristo vive* el papa Francisco nos invita a acercarnos a los jóvenes con una mirada positiva, intentando buscar caminos para que abran su corazón a la palabra del Evangelio y, de este modo, se acerquen al Señor. Esta debe ser la actitud pastoral fundamental. Acercarse a ellos haciendo “un listado de calamidades, de defectos de la juventud actual”, lo único que provoca es “más y más distancia, menos cercanía, menos ayuda mutua” (66). Quien ha sido llamado a ser “padre, pastor o guía de los jóvenes”, ha de fijarse en “la pequeña llama que continúa ardiendo, la caña que parece quebrarse”; ha de tener la capacidad “de encontrar caminos donde otros ven solo murallas”, “de reconocer posibilidades donde otros ven solo peligros”. Esta ha de ser la mirada del pastor, porque “así es la mirada de Dios Padre, capaz de valorar y alimentar las semillas de bien sembradas en los corazones de los jóvenes” (67).

Esta semilla de bien frecuentemente es ahogada por el contexto en el que muchos viven: situaciones de guerra y de violencia en sus múltiples manifestaciones, que les lleva a crecer en un ambiente que les aboca a vivir cometiendo delitos e incluso, como el caso de los niños soldados, dedicándose a la guerra; persecuciones por causa de la fe; abusos y adicciones; ideologización interesada por parte de los poderosos. Quienes vivimos en sociedades con un nivel de bienestar alto corremos el peligro de volvernos insensibles al sufrimiento de tantos jóvenes que no han tenido posibilidades de un crecimiento personal auténticamente humano.

No podemos ignorar que esta sociedad de la opulencia también puede dañarlos, porque propone unos ideales y provoca en ellos unos deseos de cosas que parecen dar la felicidad y que frecuentemente acaban generando frustraciones: se valora la imagen y la apariencia juvenil; el cuerpo es usado como instrumento al servicio de la publicidad; se quieren hacer desaparecer los signos del paso del tiempo. Es la absolutización de la apariencia, que es más valorada que la persona. Esto, unido a una vivencia de la sexualidad que no conduce a un sano crecimiento en las relaciones afectivas y que confunde los propios deseos con unos supuestos derechos, lleva a que muchos jóvenes “terminen convertidos en material descartable” (78).

Entre las situaciones que viven los jóvenes en el momento actual, el Papa nos pide que no olvidemos tres que están presentes en este mundo caracterizado por la globalización y que influyen decisivamente en su modo de actuar y en su cultura: no podemos ignorar el ambiente digital que caracteriza el mundo contemporáneo, que ha dado lugar a nuevas formas de relacionarse. Es un fenómeno que presenta grandes posibilidades (de encuentro y de acceso a la información), y que tiene límites y carencias. En segundo lugar no podemos ignorar a los migrantes (experimentamos este hecho ya en nuestra vida cotidiana): debemos aprovechar las posibilidades de enriquecimiento que conlleva el encuentro entre jóvenes de procedencias culturales distintas. Finalmente, si queremos ofrecerles un ambiente de crecimiento sano, debemos comprometernos todos en poner fin a cualquier tipo de abusos, en cualquier ámbito donde se desarrolla su vida.

Con mi bendición y afecto.

† Enrique Benavent Vidal
Obispo de Tortosa

Cristo vive (IV)

(PALABRAS DE VIDA – 26 de mayo 2019)

El capítulo IV de la exhortación *Cristo vive* es posiblemente el más importante de todo el documento. La Iglesia existe para anunciar el Evangelio, que es una buena noticia de salvación. Por ello, lo primero que los jóvenes deben percibir de ella es que es portadora de un mensaje esperanzador para sus vidas. Sin duda alguna, uno de los retos pastorales que tenemos en el momento actual es deshacer muchos prejuicios que provocan actitudes de sospecha y desconfianza hacia la Iglesia y que dificultan la acogida del mensaje cristiano. Entre esos prejuicios habría que indicar dos: el primero es la idea deformada que muchos cristianos tienen de Dios, porque lo conciben como alguien que vigila sus vidas para descubrir las faltas y castigar. De esta idea se deriva una concepción de la vida cristiana como un conjunto de normas y prohibiciones que acaban anulando todo lo positivo que pueda haber en la existencia humana. Si que-

remos que el mensaje del Evangelio sea acogido por los jóvenes, el Papa nos recuerda las tres verdades fundamentales que estos deben captar cuando se acercan a la Iglesia.

La primera es que Dios es amor. Un joven debe vivir de la certeza de que, más allá de lo que le suceda en la vida, Dios le ama infinitamente y en cualquier circunstancia; que es alguien importante y valioso para Dios; que no quiere llevar la cuenta de sus errores y le ayudará a aprender algo de sus caídas. Para comprender esto hay que tener momentos de silencio y de encuentro con Él, acallando las voces interiores que llevan a perder la paz, para experimentar su amor. Es en esos momentos cuando descubrimos que el amor de Dios “sabe más de levantadas que de caídas, de reconciliación que de prohibición, de dar una nueva oportunidad que de condenar, de futuro que de pasado” (116).

La segunda verdad que un joven debe escuchar es que Cristo le salva, que “por amor se entregó en la cruz para salvarte” (118). Si Él ha dado la vida por nosotros, debemos pensar que no se cansa de volver a cargarnos sobre sus hombros “una y otra vez” (119). Por ello, nadie debería tener miedo ni vergüenza de volver a levantarse y acercarse a Jesús cuando se ha alejado de Él por el pecado. Cristo siempre acoge “con una ternura que nunca nos desilusiona y que siempre puede devolvernos la alegría” (119).

“Hay una tercera verdad que es inseparable de la anterior: ¡Él vive!” (124). Un joven se queda indiferente ante Cristo si tiene la idea de que solamente es un personaje histórico que hace dos mil años nos dio un buen ejemplo. “El que nos llena con su gracia, el que nos libera, el que nos transforma, el que nos sana y nos consuela es alguien que vive” (124). Por ello puede llenar nuestra vida de luz; tiene sentido cultivar su amistad y crecer en ella como algo que llena de esperanza. En Él se pueden encontrar fuerzas para luchar por el bien a pesar de las dificultades que encontramos en nuestro mundo, porque en su resurrección la prepotencia del mal ha sido vencida por la omnipotencia del amor.

Que todos los cristianos podamos ser para los jóvenes testigos de la belleza y de la alegría de la fe.

† Enrique Benavent Vidal
Obispo de Tortosa

Activitats
de l'Excm. i Rvdm. Mons. Enrique Benavent i Vidal,
bisbe de Tortosa.
Maig 2019

- 1.- Parròquia *Santa Maria Magdalena*, de Vinaròs: presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a un grup de joves.
Càlig, santuari de la *Mare de Déu del Socors*: Presideix la pregària de benedicció dels nuvis que acaben el curset prematrimonial.
- 2-3.- Santuari de Loreto: participa en la reunió dels Bisbes de les Diòcesis amb seu a Catalunya.
- 3.- Tortosa, col·legi *Sagrada Família*: es reuneix amb els mestres i professors del col·legi diocesà.
- 4.- Tortosa, Catedral de Santa Maria: presideix l'Eucaristia i l'assemblea anual del moviment diocesà *Maries dels Sagraris*.
Parròquia *Sant Llorenç*, d'Els Muntells: presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a un grup de joves.
- 5.- Parròquia *Sant Miquel*, de Batea: presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a un grup de joves.
Parròquia *l'Assumpció de Maria*, d'El Perelló: presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a un grup de joves.
- 6.- Rep visites i despatxa assumptes en la cúria diocesana.
- 7.- Parròquia *Puríssima Sang*, de Cullera: presideix la Missa en honor a la Mare de Déu del Castell, Patrona de la ciutat, en el centenari de la coronació canònica.
- 8.- Madrid: treballs en la Comissió Episcopal para la Doctrina de la Fe, de la qual és president.
- 9.- Barcelona, Seminari Interdiocesà: presideix, com a Bisbe encarregat de les missions en la CET, la reunió de delegats de missions de les diòcesis amb seu a Catalunya.
- 10.- Rep visites i despatxa assumptes en la cúria.

- Parròquia *Sant Blai*, de Tortosa: presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a un grup de joves.
- 11.- Santuari de la *Mare de Déu de la Salut*, de Traiguera: presideix la jornada diocesana del Moviment de Joves.
- Parròquia *Sant Miquel*, de Deltebre - la Cava: en la cloenda del 200 aniversari de la parròquia, presideix el rés del Rosari per la vora del riu.
- 12.- Parròquia *l'Assumpció de Maria*, de Xerta: presideix l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a un grup de joves.
- Tortosa, Catedral de Santa Maria: presideix el rés de Vespres i dóna possessió a dos nous membres del Capítol catedralici: M.I. Víctor Manuel Cardona Eixarch i M.I. Carlos Luís Gracia Talarn.
- 13.- Despatxa assumptes en la cúria.
- 14.- Rep visites i despatxa assumptes en la cúria.
- Jesús, monestir de *Sant Josep i Santa Teresa*: visita la comunitat de carmelites descalces i presideix el rés de Vespres.
- 15.- Despatxa assumptes en la cúria.
- 16.- Despatxa assumptes en la cúria.
- Vinaròs, residència *Sant Sebastià*: visita a la nova superiora d'aquesta comunitat de Germanetes dels Ancians Desemparrats i saluda als preveres residents.
- 17.- Despatxa assumptes en la cúria.
- Amposta, monestir *Sagrat Cor de Jesús*: presideix l'Eucaristia en la celebració del 25è aniversari de professió de Sor Maria Rosario de Maria Immaculada.
- 18.- Tortosa, palau episcopal: presideix la reunió del Consell de Càritas diocesana.
- Vallibona: presideix la rogativa de Vallibona a Pena-roja de Tastavins, on celebra l'Eucaristia en la ermita de la Mare de Déu de la Font.
- 19.- Parròquia *Sant Lluc*, d'Ulldecona: presideix la celebració de l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a un grup de joves.

- Parròquia *Sant Miquel*, de Tivenys: presideix la celebració de l'Eucaristia i administra el sagrament de la Confirmació a un grup de joves.
- 20.- Despatxa assumptes en la cúria.
Tortosa, ermita de Mig-Camí: presideix el recés de Pasqua per al clergat diocesà.
- 21.- Rep visites i despatxa assumptes en la cúria.
- 22.- Rep visites i despatxa assumptes en la cúria.
Barcelona, Seminari Interdiocesà: participa en l'acte de fi de curs.
- 23.- Barcelona, Seminari Interdiocesà: presideix la celebració en la qual tres seminaristes de la diòcesi, Christian, Matteo i Santi, reben el ministeri del Lectorat.
- 24.- Despatxa assumptes en la cúria.
- 25.- Tortosa, espai Patronat: participa en la jornada sobre "història de l'Església", organitzada pel Moviment Cultural Cristià de la diòcesi.
Parròquia *Sants Joans*, de Quatretonda: presideix la celebració de l'Eucaristia en el 60è aniversari de la secció parroquial d'Adoració Nocturna.
- 27.- Rep visites i despatxa assumptes en la cúria.
- 28.- Despatxa assumptes en la cúria.
- 29.- Despatxa assumptes en la cúria.
Visita a un capellà malalt.
Borriana, basílica *El Salvador*: presideix l'Eucaristia i predica en l'últim dia del tridu a la Mare de Déu de la Misericòrdia, amb motiu del 20è aniversari que la ciutat fou consagrada a la Mare de Déu sota aquesta advocació.
- 30.- Despatxa assumptes en la cúria.
Tortosa, Seminari Diocesà: presideix la reunió d'arxiprestes i delegats diocesans.
- 31.- Tortosa, capella de la *Mare de Déu de la Cinta*: presideix l'acte organitzat per la Reial Arxiconfraria, en el que el Sr. Isidre Fainé és acollit com a confrare d'honor.

Secretaria General

Ministeri de Lector a tres seminaristes

El Sr. Bisbe de la diòcesi, Mons. Enrique Benavent Vidal, el dia 23 de maig de 2019, a la capella del Seminari Interdiocesà de la Tarraconense, conferí el ministeri de LECTOR als següents seminaristes del nostre bisbat:

- Matteo Bordignon, nascut a Treviso (Italia)
- Santiago Martínez Alonso, nascut a Terrassa
- Christian Javier Pinto Corvalan, nascut a Amposta

Francisco García Monforte
Canceller - Secretari General

Crònica diocesana

Els Molt Il·lustres

Carlos L. García Talarn i Víctor M. Cardona Eixarch,
nous canonges de la Santa Església Catedral Basílica de Tortosa.

Acte de presa de possessió. 12 de maig de 2019

M. I. Josep Alanyà i Roig, canonge arxiver

El 12 de maig de 2019, quart diumenge de Pasqua, anomenat del Bon Pastor, a la tarda, la Catedral Basílica de Santa Maria de l'Estrella de la ciutat de Tortosa s'ha vestit de festa solemne. El Capítol Catedralici, presidit pel bisbe diocesà, Monsenyor Enrique Benavent Vidal, revestits dels hàbits corals, s'ha reunit a la Seu de Santa Maria per acollir en fraternitat com a membres i donar possessió canònica de la dignitat de canonges els germans preveres de la diòcesi Mn. Carlos Garcia Talarn, rector de la parròquia de Sant Bartomeu,

apòstol, de Benicarló, i Mn. Víctor Manuel Cardona Eixarch, rector de Campredó i ecònom diocesà.

Els dos nous canonges vénen a créixer el nombre de capitulars actius al servei de la catedral, a pocs dies de la defunció del M. I. Salvador Ballester, antic rector de la parròquia del Sant Crist i arxiver emèrit. Escoltat prèviament el parer del Capítol Catedralici d'acord amb allò que mana la llei canònica (cc. 157 i 509) i disposa l'article 6 dels Estatuts Capitulars, el bisbe Enrique els va nomenar el 20 de març de 2019.

El Capítol Catedralici, reunit a la Sala Capitular de la Catedral Basílica, presidida pel quadre de la Mare de Déu de l'Estrella de Rafael Rosés, ha rebut el bisbe Enrique i els dos nous canonges, que han estat presentats formalment als capitulars pel Degà President, Il·lm. José-Luis Arín Roig. Sota la presidència del prelat, el Degà els ha donat l'acollida com a nous membres del Capítol, els ha indicat quins són els drets i deures canònics i els ha lliurat un exemplar dels Estatuts del Capítol i el Reglament intern.

El bisbe Enrique ha expressat el goig que ha tingut a nomenar-los canonges pels mèrits i idoneïtat de les seves persones i càrrecs diocesans que han exercit i exerceixen en la condició de preveres llicenciats en ciències eclesiàstiques, Mn. Carlos exrector del Seminari Diocesà i Mn. Víctor Manuel actual ecònom diocesà. Ha agrait al Capítol l'acceptació unànime dels dos nous canonges i ha ressaltat la necessitat d'augmentar amb els nous nomenaments la institució al servei de la Catedral Basílica, l'Església Mare de la diòcesi, on els canonges fan servei a la dignitat del culte litúrgic en les eucaristies i el rés de les hores canòniques, tenen cura de l'edifici monumental i del seu tresor artístic i documental i atenen les necessitats espirituals dels tortosins i diocesans que visiten el temple. Especialment tenen cura de la Santa Cinta i fomenten la devoció a la Mare de Déu a la Reial Capella, monumental arquitectura del Barroc unida a la catedral gòtica.

Explicat l'ordre de l'acte de la presa de possessió solemne i del rés de segones vespres dominicals per part del canonge secretari, M. I. Ramon Font, i del prefecte de Litúrgia, M. I. Pasqual Centelles, el Bisbe i els capitulars s'han traslladat a la Sagristia Major i, per ordre de precedència, al presbiteri de la seu, on han ocupat els seients del cor davant la magnífica presència del políptic de la Mare de Déu de l'Estrella, del segle XIV, atribuït a Pere Moragues, preciosament

il·luminat. Una multitud de fidels expectants, precedits de les mares i familiars dels nous canonges, omplia les naus de la catedral, els uns vinguts dels pobles nadius, Sant Carles de la Ràpita i El Forcall, d'altres de les parròquies de Benicarló, Campredó i l'Aldea, Tortosa, Vinaròs, El Perelló, Bítem i Tivenys i de les ciutats de Barcelona, Castelló i València. No hi ha faltat una representació del clergat diocesà, les religioses i laics compromesos en l'apostolat de l'Església.

Han acompanyat els nous canonges l'Il·lm. Senyor Degà José-Luis Arín Roig, els degans emèrits Il·lms. Monsenyor Manuel Giner Mercè, doctoral, i Monsenyor Josep Maria Tomàs Prats, el magistral emèrit, M. I. Enrique Aymerich Polo, i els Molts Il·lustres Senyors Antonio Ripollés Amela, fabriquier emèrit, Isaias Riba Cucala, prefecte de Música i organista, Josep Alanyà Roig, arxiver i director de l'Exposició Permanent *Sancta Maria Dertosae*, Francisco García Monforte, penitencier, Domingo Escuder Giner, prefecte de pastoral, José Maria Membrado Blas, fabriquier, Ramon Font Peig, secretari, Pasqual Centelles Llop, prefecte de Litúrgia, i Ramon Labernié Castell. Han estat absents, els canonges Anastasi Soriano Pradas i Emilio Vinaixa Porcar per motius pastorals, Francisco Bou Castellet per edat avançada i Francisco Vives Pitarch per malaltia.

Havent ocupat el Bisbe la càtedra, ha iniciat l'acte formal de la presa de possessió amb el senyal de la creu i la salutació litúrgica *La pau sigui amb vosaltres*. El canonge secretari ha llegit a continuació els nomenaments episcopals, signats pel bisbe Enrique i segellats amb el segell episcopal davant el canceller i secretari general M. I. Francisco García Monforte. Feta la lectura pública dels nomenaments, els dos nous canonges han emès la professió de fe segons la fórmula que conservem a l'Arxiu Capitular, bé que en llengua llatina, signada pels canonges nostres antecessors, gloriosos en la santedat martirial alguns, d'altres distingits en bondat pastoral i alta cultura:

“Crec amb fe sòlida i professo totes i cadascuna de les veritats contingudes al Símbol de la Fe. A saber:

Crec en un sol Déu, Pare totpoderós, creador del cel i de la terra, de totes les coses visibles i invisibles. I en un sol Senyor, Jesucrist, Fill Unigènit de Déu, nascut del Pare abans de tots els segles. Déu nat de Déu, Llum resplendor de la Llum, Déu veritable nascut de Deu veritable, engendrat, no pas creat, de la mateixa naturalesa del Pare: per Ell tota cosa fou creada. El qual per nosaltres, els homes,

i per la nostra salvació davallà del cel. I per obra de l'Esperit Sant, s'encarnà de la Verge Maria, i es feu home. Crucificat després per nosaltres sota el poder de Ponç Pilat; patí i fou sepultat, i ressuscità al tercer dia, com deien ja les Escripures, i se'n pujà al cel, on seu a la dreta del Pare. I tornarà gloriós, a judicar els vius i els morts, i el seu regnat no tindrà fi. Crec en l'Esperit Sant que és Senyor i infon la vida, que procedeix del Pare i del Fill. I juntament amb el Pare i el Fill és adorat i glorificat; que parlà per boca dels profetes. I en una sola Església, santa, catòlica i apostòlica. Professo que hi ha un sol baptisme per perdonar el pecat. I espero la resurrecció dels morts, i la vida de la glòria. Amén.

També crec amb fe ferma tot allò que conté, en la Paraula de Déu escrita o transmesa per la Tradició i que, l'Església proposa, sigui per declaració solemne, sigui pel Magisteri ordinari i universal, per a ser cregut com a divinement revelat.

Accepto també i faig meves totes i cadascuna de les ensenyances en matèria de fe i costums proposades per l'Església de manera definitiva.

Finalment, m'adhereixo amb religió acatament de la voluntat i de l'enteniment a aquelles ensenyances que, bé per part del Romà Pontífex o del Col·legi Episcopal, són enunciades quan exerceixen Magisteri autèntic, encara que no intentin proclamar-les com a definitives.

Tortosa, a 12 de maig de 2019.”

Acabada la professió de fe, pronunciada des del seu lloc al presbiteri de la seu, encara *extra chorum*, els nous canonges s'han presentat davant el Bisbe, seient a la càtedra, per pronunciar el jurament de fidelitat sobre el pròleg de l'evangeli de sant Joan, *In principio erat Verbum...*, tocant amb les mans l'*Evangeliarium Luchae et Iohannis* del segle XIV, còdex 23 de la Biblioteca Capitular, que conservem a l'Arxiu Capitular: “*Jo, Carlos Luís García Talarn / Víctor Manuel Cardona Eixarch, Canonge d'aquesta Santa Església Catedral de Santa Maria de Tortosa, juro, per aquests sants Evangelis, fidelitat a aquest Capítol Catedral; defensar els seus drets; observar els estatuts i les seves disposicions, així com complir totes les obligacions inherents a aquest ofici. Que m'ajudi Déu i aquests sants Evangelis que toco amb les meves mans.*

En presència del Capítol Catedral.

Tortosa, a 12 de maig de 2019.”

Després han signat el jurament davant el Bisbe i el canonge secretari. A continuació, Monsenyor Enrique Benavent ha signat l'acceptació de tots dos com a membres del Capítol Catedralici: *“Per a major glòria de Déu, pel bé de la Diòcesi, pel servei del culte i de la vida pastoral de la nostra Catedral, dono possessió canònica als Molts Il·lustres Carlos Luis Garcia Talarn i Víctor Manuel Cardona Eixarch de l'ofici de membres del Capítol Catedral per als que legítimament els he nomenat, confirmant l'elecció feta per aquest benvolgut Capítol Catedral. Tortosa, a 12 de maig de 2019.*

*† Enrique Benavent Vidal
Bisbe de Tortosa.”*

Després, el canonge secretari, M.I. Ramon Font, ha llegit públicament i certificat l'acceptació dels nous canonges pel Capítol Catedralici: *“Com a canonge Secretari del Capítol Catedral, certifico que tot ha estat realitzat d'acord amb les normes de l'Església i dels costums d'aquest Capítol. Així, doncs, els Molt Il·lustres Srs. Carlos Luis García Talarn i Víctor Manuel Cardona Eixarch són oficialment membres, amb tots els drets i deures, del Capítol de Canonges de la Santa Església Catedral Basílica de Tortosa. En dono fe. Tortosa a dotze de maig de dos mil dinou.*

*Ramon Font Peig
Secretari del Capítol.”*

Els nous canonges han rebut l'abraçada fraterna de pau del Bisbe diocesà i la dels seus nous col·legues capitulars per l'ordre de precedència determinat pels Estatuts. Un aplaudiment general ha rubricat l'acte de presa de possessió mentre el Degà President i el canonge secretari els han conduït als setials que els corresponen al cor canònic.

A continuació, havent-se revestit d'estola, el Bisbe ha començat el rés de les segones vespres de la dominica IV de Pasqua, en les quals han participat els canonges i tota l'assemblea de fidels, dirigits en la salmòdia pel canonge penitencier M. I. Francisco García Monforte. En l'homília, el Bisbe Enrique ha recordat als nous canonges, al Capítol i als fidels que *“l'Església Catedral és signe del Temple Sant de Déu que, format pels batejats que en són pedres vives, es va edificant en les nostres terres amb el desig d'arribar a formar un Temple Espiritual consagrat al Senyor. L'església catedral és l'es-*

glésia mare, la casa de tots els cristians de la nostra estimada diòcesi de Tortosa. Des d'ella es vessa la gràcia que mitjançant el misteri dels sagraments es difon per totes les parròquies del nostre bisbat. Aquí reben l'ordenació els nous preveres, es beneeixen els olis i es consagra el crisma que serviran per a l'administració dels sagraments en totes les parròquies de la diòcesi. Aquí, des de la càtedra, celebra i anuncia l'Evangelí el Bisbe, que té la plenitud del sacerdoti i que, amb la seua paraula, és guia segur per al poble de Déu. [podeu veure l'homília completa, a la pàgina... d'aquest butlletí]

Acabades les vespres, els nous canonges han dirigit unes paraules de gratitud al senyor Bisbe per haver-los nomenat i al Capítol Catedralici per haver-los acollit i han manifestat la voluntat i el compromís de servir a la litúrgia, a la pastoral, a la música i a totes les altres funcions pròpies del Capítol amb totes les seves forces i la major disponibilitat. Han agraït la companyia de la família, compatriotes, feligresos i amics, han actualitzat el record d'anteriors tasques pastorals a la diòcesi i han fet memòria d'antics capitulars, com el canonge Bernardo Frasnó, de la nissaga del canonge Cardona Eixarch, i del degà emèrit Monsenyor Josep Maria Tomàs, que un dia batejà a la parròquia de la Santíssima Trinitat de Sant Carles de la Ràpita el canonge García Talarn. Els aplaudiments generals han rubricat amb joia les paraules dels dos canonges nous.

A continuació, per la via sacra, la comitiva canonical, presidida pel Bisbe diocesà, s'ha traslladat a la Reial Capella de la Santa Cinta tot cantant l'Himne del Beat Josep Mª Peris i Joan Moreira. Davant la relíquia de la Santa Cinta, exposada en l'esplendor del reliquiari donat pel Capítol Catedralici, obra d'Innocenci Quinzà (s. XVIII), tot venerant-la, el Bisbe ha conclòs l'acte litúrgic de les vespres i l'estatutari de la presa de possessió amb l'oració pròpia de la Mare de Déu de la Cinta.

La salutació personal dels assistents als dos nous canonges a peu de presbiteri i un àpat generós preparat al claustre de la seu han donat fi a una celebració festiva que, per a major glòria de Déu, honor de l'Església i servei de la Catedral Basílica de Santa Maria de l'Estrella, és prova i garantia de continuïtat del Capítol Catedralici de Tortosa i de les seves molt dignes funcions al servei de la fe, de la litúrgia, de les arts i de la cultura històrica i documental. Així ho publico per a memòria de la posteritat.

**Recull de notícies,
publicades al Setmanari “Vida diocesana”
Mes de maig, 2019**

**Presentada la primera fase de la restauració del retaule
de Santa Anna de la Catedral de Tortosa.**

La Catedral de Tortosa va acollir el dimecres 20 de març la presentació del resultat dels treballs de restauració de les primeres peces del retaule barroc de Santa Anna per part de tècnics del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (CRBMC), a Valldoreix. En la roda de premsa van intervenir l'Il·lm. José Luis Arín, Degà del Capítol Catedral i Vicari General; el M.I. Josep Alanyà, Canonge arxiver de la Catedral de Tortosa; el Sr. Josep Paret, tècnic responsable de la restauració d'escultura en fusta del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya i el Sr. Voravith Rogiva, restaurador.

El retaule de Santa Anna, antigament dedicat a Sant Ruf d'Avinyó, és un formidable moble barroc. Obrat en fusta d'alba, entre 1728 i 1732, i encarregat pel Capítol de la Catedral de Tortosa. Es tracta d'un extraordinari i singular retaule de l'escultor Isidre Espinalt i Serra-rica i del seu fill homònim, i constitueix l'única producció de gran format que es conserva d'aquesta nissaga d'escultors, atès que gran part de la seva obra va tenir la mala fortuna de ser destruïda durant la guerra civil.

Les peces restaurades en aquesta primera fase es troben actualment exposades al públic a la catedral, a la mateixa capella que aixoplugava el retaule. La segona fase, que començarà enguany, ha de continuar amb el treballs de conservació i restauració de la resta de les peces del retaule. La tercera i darrera fase serà la del muntatge final del retaule. Possiblement, es tractarà de la més complexa de totes, ateses les dimensions del moble. S'espera que aquesta darrera fase tingui lloc l'any 2020.

Recés de Quaresma per al clergat diocesà.

El dia de la Solemnitat de l'Encarnació, els preveres del Bisbat de Tortosa es varen aplegar al Centre d'Espiritualitat Sant Enric d'Ossó (Jesús-Tortosa) per participar en el tradicional recés de Qua-

resma, que va ser dirigit pel Sr. Bisbe de Tortosa, Enrique Benavent. Vam meditar sobre les set paraules de Jesús a la creu. Després de la meditació, es va exposar el Santíssim per possibilitar la pregària personal. Es va acabar amb un acte eucarístic, abans d'anar a dinar.
Mn. Jordi Salvadó

Joves Acció Catòlica General.

Més de 50 joves de les parròquies de Sant Jaume d'Enveja, L'Assumpció de Deltebre (Jesús i Maria), Sant Miquel d'Alcanar, Sant Pere de Benicarló, i La Santíssima Trinitat i Sant Josep Obrer de La Ràpita, acompanyats dels catequistes i els mossens, ens vam reunir divendres 29 de març, en una trobada breu, però intensa, a Sant Carles de la Ràpita.

La Trobada va començar amb una pregària centrada de Quaresma, a la parròquia de Sant Josep Obrer, i després vam marxar al Saló Parroquial de la de la Santíssima Trinitat, on vam tindre l'oportunitat d'escoltar a Alí, un MENA (menor emigrant no acompanyat) que resideix en un pis d'acollida, i dialogar amb ell. També ens van acompanyar el director del pis i una de les monitores.

Va ser una experiència molt enriquidora escoltar de primera mà aquest testimoni, perquè ens va fer entendre la realitat que viuen els MENA i ens va permetre posar-nos en el seu lloc i resoldre els nostres dubtes. Després vam sopar tots junts a la Plaça del Cóc i vam tornar cap a casa contents, d'haver-nos trobat i satisfets pel que havíem viscut. *Joves d'Acció Catòlica de la diòcesi de Tortosa*

Recés de Quaresma d'ACG Casa d'Espiritualitat Enric d'Ossó, Jesús- Tortosa.

El recés del dissabte 30 de març, dirigit per la Germana Maria Victòria Molins, va ser portat amb la metodologia de la revisió de Vida (Veure - Jutjar - Actuar).

La temàtica del recés: Pobresa i marginació. Es va dividir amb tres parts. Una primera xerrada (el Veure), que tractava "Pobresa i Marginació i quins camins porten a la marginació". Una segona (Jutjar), "Pobresa i marginació en temps de Jesús i la seva actuació".

I finalment una tercera (Actuar), “Nosaltres davant la marginació a les nostres ciutats i barris”.

L'assistència al recés va ser al voltant d'un centenar de persones de molts llocs i edats diferents. Cal agrair el treball de difusió de les diferents delegacions (Apostolat Seglar, Joventut, Missions, Mans Unides, Catequesi, Càritas, Equips de la Mare de Déu) i també de les parròquies que sempre ens ajuden a animar als feligresos a participar en estos petits recessos. Ha vingut gent des de Morella a Móra la Nova, passant per Benicarló, Alcanar, Sant Carles de la Ràpita, Ulldecona, Santa Bàrbara, Amposta, Deltebre, Camarles, Jesús, Tortosa, Roquetes, i segur que em deixo algun lloc. Agrair a tots la voluntat i les ganes de celebrar una gran Jornada. *Antoni Caballo, ACG Tortosa*

24 Hores per al Senyor.

El divendres 29 i el dissabte 30 de març, a la parròquia de la Mare de Déu del Roser -barri de Ferreries-, es va celebrar en àmbit arxiprestal “24 hores per al Senyor”. Una jornada de vivència profunda d'adoració al Senyor i de reconciliació per mitjà del sagrament de la Penitència. El lema d'aquest any proposat pel Papa Francesc era “*Jo tampoc no et condemno*” (*Jo.8,11*). Els sacerdots de l'arxiprestat vam omplir el torns perquè les 24 hores hi hagués un mossèn per confessar. Més de 300 persones s'acostaren un moment a l'església per estar davant del Santíssim i moltes també per confessar-se. Aquesta jornada es va celebrar també en altres parròquies de l'arxiprestat, algunes amb torns d'adoració més adaptats a les seves possibilitats. *Mn. Ramon Labernié, Arxipreste del Baix Ebre.*

Testimoni vocacional dels nostres seminaristes.

El cap de setmana del 15 al 17 de març, els cinc seminaristes de la diòcesi vam estar presents en les jornades de testimonis organitzades a l'arxiprestat del Baix Maestrat, dintre de les celebracions dels 275 anys de la reforma de la parròquia de Sant Bartomeu, a Benicarló.

Durant aquests dies hem acompanyat els joves que es preparen per a la confirmació, oferint-los una perspectiva amb la qual molts

d'ells no estaven familiaritzats: com uns joves de tot arreu s'uneixen i ho deixen tot per seguir el Senyor.

A més, hem donat els nostres testimonis a diverses misses, tant a Benicarló com a Vinaròs, davant de xiquets i adults per igual, buscant apropar la realitat del seminari i de la preparació per al sacerdoti al poble, tot açò adreçat amb moments d'esbarjo, i d'adoració i cant amb els joves. *Rev. Javier Vilanova*

Notícies del nostre missioner Mike.

El meu nom és Mike Safont Panisello, sóc de Sant Carles de la Ràpita i fa més d'un mes que resideixo a l'Equador com a missioner de la nostra diòcesi.

El meu destí ha estat la parròquia de "Santa María Madre", a la població de Jipijapa. La ciutat és capçalera cantonal del Cantó Jipijapa, així com la sisena urbs de la província de Manabí. Es localitza al centre de la regió litoral de l'Equador, en una extensa plana travessada pel riu Jipijapa, a una altitud de 300 mts. i amb un clima plujós tropical de 27 °C en mitjana. L'àrea metropolitana està constituïda també per ciutats i parròquies rurals pròximes. El conglomerat alberga més de 50.000 habitants. A poc a poc em vaig incorporant a la comunitat en la qual em sento molt a gust i molt acollit.

El concepte de parròquia és diferent al que nosaltres estem acostumats. Aquí la parròquia té dos temples parroquials grans i 39 comunitats petites disseminades i, pel que he pogut veure fins ara, la gent és molt participativa i viuen amb profunditat la fe. A les comunitats petites aniré a fer la celebració de la paraula i la catequesis. Ara són vacances.

L'altre dia va haver-hi un moviment sísmic i no vam dormir en tota la nit per por a què en vingués un altre. M'han dit que n'hi ha normalment cada quatre mesos i que m'aniré acostumant. Ja us aniré contant. *Mike Safont*

El MID Celebra la seva trobada diocesana.

El passat diumenge 7 d'abril, el Seminari Diocesà s'ompli de famílies que acompanyaven els xiquets i xiquetes de Catequesi de Comunió i Post-Comunió per celebrar la Trobada Infantil Diocesana-

na. Va ser una festa familiar, on pares i xiquets no es van voler perdre aquesta oportunitat dintre del camí catequètic, on tots plegats, famílies i xiquets, caminen vers el creixement de la seva fe.

El lema d'aquest any "Lloat Sigueu!" ens convidava a donar gràcies al Senyor per totes aquelles meravelles que han sortit de les seves mans. Setmanes abans, i des de l'organització, es van repartir unes catequesis per tal de poder preparar aquesta Jornada, i que la participació sigués el final del treball que abans s'havia de realitzar a la parròquia. Per mitjà de diversos taller, els xiquets anaven descobrint totes les meravelles que Déu ens ha regalat, fruit del seu amor.

La catequesi va ser el moment previ a la celebració de l'Eucaristia. En la catequesi es va llegir el fragment del Gènesi que ens recorda el moment de la Creació. Després, el Sr. Bisbe va presidir l'Eucaristia, tot animant als xiquets i xiquetes a ser més amics de Jesús. Al final de l'Eucaristia, moment per repartir el fulard blanc, símbol d'inici d'una nova etapa en la catequesi, la Post-Comunió.

La tarda va estar destinada a realitzar una gimcana i el festival va posar el punt i final a una jornada viscuda amb molta alegria i convivència. *Mn. Tomàs Mor*

Paella popular a Amposta a benefici de Mans Unides.

El Pavelló Firal 1 d'Octubre acull cada any els comensals de la paella solidària a benefici de Mans Unides. La disponibilitat ocupacional condiona la data; aquest any s'ha celebrat el diumenge 7 d'abril. L'equip interparroquial de Mans Unides és qui gestiona l'organització de l'acte que ha congregat a més de 600 persones. La finalitat és conscienciar-nos a tots del flagell humanitari de la Fam en el Món i aconseguir medis econòmics per als projectes que la Delegació Diocesana de Mans Unides amb tant d'encert presenta cada any al mes de febrer.

Més enllà del factor econòmic els participants valoren l'ambient de convivència germanívola que es va creant any rere any. És l'acte interparroquial més multitudinari gràcies al treball generós d'un voluntariat i la col·laboració de diversos comerços de la població.

En l'acte d'enguany es donava a conèixer l'execució d'un projecte consistent en la restauració d'una escola devastada a causa de l'Huracà Matthew, a Haití. Gràcies al legat testamentari de Maria

Cinta Pech, promotora de la casa d'acollida Llar Bet-Hània a Amposta, s'han pogut reparar part dels danys de l'escola. El testimoni gràfic i els avals de les despeses donaven testimoni del projecte executat, gràcies en part a la gestió d'Elena Tortajada, Delegada Diocesana de Mans Unides. *Mn. Ramon Font.*

La Diputación de Castellón firma un convenio con los obispos de la provincia para restaurar lo mejor del patrimonio castellonense.

El 15 de abril la Diputación de Castellón se ha consolidado como la institución abanderada del cuidado, recuperación y protección del patrimonio y arte sacro castellonense como un activo que contribuya a mejorar y generar nuevas oportunidades en los pueblos de la provincia.

Como parte de este trabajo, el presidente de la Diputación, Javier Moliner, ha formalizado la renovación de los convenios de colaboración que mantiene el Gobierno Provincial con los Obispos de Segorbe-Castellón y de Tortosa, para continuar su constante trabajo de restauración y con quienes comparte proyectos de puesta en valor de patrimonio. Unos convenios de colaboración que contemplan la aportación de 60.000 euros en cada uno de ellos por parte de la Diputación.

Esta colaboración es parte importante del trabajo de restauración de patrimonio sacro que realiza el Gobierno Provincial a través de su servicio de Restauración. Buena muestra de ello es la cuarta edición de la exposición de arte sacro más ambiciosa de la provincia, La Llum de la Memòria, que permanece desde el pasado lunes y hasta el próximo mes de julio en la capital de La Plana tras haber recabado la visita de miles de visitantes en sus sedes anteriores en Villahermosa del Río, Benassal-Castellfort y Caudiel-Jérica.

Sant Pare

Carta Apostólica en forma de “Motu Proprio” del Sumo Pontífice Francisco,

”Vos estis lux mundi”

«Vosotros sois la luz del mundo. No se puede ocultar una ciudad puesta en lo alto de un monte» (Mt 5,14). Nuestro Señor Jesucristo llama a todos los fieles a ser un ejemplo luminoso de virtud, integridad y santidad. De hecho, todos estamos llamados a dar testimonio concreto de la fe en Cristo en nuestra vida y, en particular, en nuestra relación con el prójimo.

Los delitos de abuso sexual ofenden a Nuestro Señor, causan daños físicos, psicológicos y espirituales a las víctimas, y perjudican a la comunidad de los fieles. Para que estos casos, en todas sus formas, no ocurran más, se necesita una continua y profunda conversión de los corazones, acompañada de acciones concretas y eficaces que involucren a todos en la Iglesia, de modo que la santidad personal y el compromiso moral contribuyan a promover la plena credibilidad del anuncio evangélico y la eficacia de la misión de la Iglesia. Esto sólo será posible con la gracia del Espíritu Santo derramado en los corazones, porque debemos tener siempre presentes las palabras de Jesús: *«Sin mí no podéis hacer nada» (Jn 15,5)*. Aunque ya se ha hecho mucho, debemos seguir aprendiendo de las amargas lecciones del pasado, para mirar hacia el futuro con esperanza.

Esta responsabilidad recae, en primer lugar, sobre los sucesores de los Apóstoles, elegidos por Dios para la guía pastoral de su Pueblo, y exige de ellos el compromiso de seguir de cerca las huellas del Divino Maestro. En efecto, ellos, por razón de su ministerio, *«como*

vicarios y legados de Cristo, gobiernan las Iglesias particulares que se les han confiado, no sólo con sus proyectos, con sus consejos y con sus ejemplos, sino también con su autoridad y potestad sagrada, que ejercen, sin embargo, únicamente para construir su rebaño en la verdad y santidad, recordando que el mayor ha de hacerse como el menor y el superior como el servidor» (Conc. Ecum. Vat. II, Const. *Lumen gentium*, 27). Lo que compete a los sucesores de los Apóstoles de una manera más estricta, concierne también a todos aquellos que, en diversos modos, realizan ministerios en la Iglesia, profesan los consejos evangélicos o están llamados a servir al pueblo cristiano. Por tanto, es bueno que se adopten a nivel universal procedimientos dirigidos a prevenir y combatir estos crímenes que traicionan la confianza de los fieles.

Deseo que este compromiso se implemente de manera plenamente eclesial, y que sea una expresión de la comunión que nos mantiene unidos, mediante la escucha recíproca, y abiertos a las aportaciones de todos los que están profundamente interesados en este camino de conversión.

Por tanto, dispongo:

TÍTULO I DISPOSICIONES GENERALES

Art. 1 - ÁMBITO DE APLICACIÓN

§ 1. Las presentes normas se aplican en el caso de informes relativos a clérigos o miembros de Institutos de vida consagrada o Sociedades de vida apostólica con relación a:

- a) delitos contra el sexto mandamiento del Decálogo que consistan en:
 - obligar a alguien, con violencia o amenaza o mediante abuso de autoridad, a realizar o sufrir actos sexuales;
 - realizar actos sexuales con un menor o con una persona vulnerable;
 - producir, exhibir, poseer o distribuir, incluso por vía telemática, material pornográfico infantil, así como re-

- cluir o inducir a un menor o a una persona vulnerable a participar en exhibiciones pornográficas;
- b) conductas llevadas a cabo por los sujetos a los que se refiere el artículo 6, que consisten en acciones u omisiones dirigidas a interferir o eludir investigaciones civiles o investigaciones canónicas, administrativas o penales, contra un clérigo o un religioso con respecto a delitos señalados en la letra a) de este párrafo.

§ 2. A los efectos de las presentes normas, se entiende por:

- a) «*menor*»: cualquier persona con una edad inferior a dieciocho años o legalmente equiparada a ella;
- b) «*persona vulnerable*»: cualquier persona en estado de enfermedad, de deficiencia física o psicológica, o de privación de la libertad personal que, de hecho, limite incluso ocasionalmente su capacidad de entender o de querer o, en cualquier caso, de resistir a la ofensa;
- c) «*material pornográfico infantil*»: cualquier representación de un menor, independientemente de los medios utilizados, involucrado en actividades sexuales explícitas, reales o simuladas, y cualquier representación de órganos sexuales de menores con fines predominantemente sexuales.

Art. 2 - RECEPCIÓN DE LOS INFORMES Y PROTECCIÓN DE DATOS

§ 1. Teniendo en cuenta las indicaciones eventualmente adoptadas por las respectivas Conferencias Episcopales, por los Sínodos de los Obispos de las Iglesias Patriarcales y de las Iglesias Arzobispales Mayores, o por los Consejos de los Jerarcas de las Iglesias Metropolitanas *sui iuris*, las Diócesis o las Eparquías, individual o conjuntamente, deben establecer, dentro de un año a partir de la entrada en vigor de las presentes normas, uno o más sistemas estables y fácilmente accesibles al público para presentar los informes, incluyendo eventualmente a través de la creación de un oficio eclesiástico específico. Las Diócesis y las Eparquías informen al Representante Pontificio sobre la institución de los sistemas a los que se refiere el presente párrafo.

§ 2. Las informaciones a las que se hace referencia en este artículo tienen que estar protegidas y ser tratadas de modo que se garantice su seguridad, integridad y confidencialidad, en conformidad con los cánones 471, 2° CIC y 244 §2, 2° CCEO.

§ 3. Con excepción de lo establecido en el artículo 3 §3, el Ordinario que ha recibido el informe lo transmitirá sin demora al Ordinario del lugar donde habrían tenido lugar los hechos, así como al Ordinario propio de la persona señalada, quienes procederán en conformidad con el Derecho de acuerdo con lo previsto para el caso específico.

§ 4. A los efectos del presente título, las Eparquías se equiparan a las Diócesis y el Jerarca se equipara al Ordinario.

Art. 3 - INFORME

§ 1. Excepto en los casos previstos en los cánones 1548 §2 CIC y 1229 §2 CCEO, cada vez que un clérigo o un miembro de un Instituto de vida consagrada o de una Sociedad de vida apostólica tenga noticia o motivos fundados para creer que se ha cometido alguno de los hechos mencionados en el artículo 1, tiene la obligación de informar del mismo, sin demora, al Ordinario del lugar donde habrían ocurrido los hechos o a otro Ordinario de entre los mencionados en los cánones 134 CIC y 984 CCEO, sin perjuicio de lo establecido en el §3 del presente artículo.

§ 2. Cualquier persona puede presentar un informe sobre las conductas mencionadas en el artículo 1, utilizando los procedimientos indicados en el artículo anterior o cualquier otro modo adecuado.

§ 3. Cuando el informe se refiere a una de las personas indicadas en el artículo 6, ha de ser dirigido a la Autoridad correspondiente según los artículos 8 y 9. En todo caso, el informe siempre se puede enviar a la Santa Sede, directamente o a través del Representante Pontificio.

§ 4. El informe recoge los elementos de la forma más detallada posible, como indicaciones del tiempo y lugar de los hechos, de las personas involucradas o con conocimiento de los mismos, así como cualquier otra circunstancia que pueda ser útil para asegurar una valoración precisa de los hechos.

§ 5. Las noticias también pueden obtenerse *ex officio*.

Art. 4 - PROTECCIÓN DE LA PERSONA QUE PRESENTA EL INFORME

§ 1. El hecho de presentar un informe en conformidad con el artículo 3 no constituye una violación del secreto de oficio.

§ 2. A excepción de lo establecido en el canon 1390 CIC y en los cánones 1452 y 1454 CCEO, los prejuicios, represalias o discriminaciones por haber presentado un informe están prohibidos y podrían incurrir en la conducta mencionada en el artículo 1 §1, letra b).

§ 3. Al que hace un informe no se le puede imponer alguna obligación de guardar silencio con respecto al contenido del mismo.

Art. 5 - SOLICITUD HACIA LAS PERSONAS

§ 1. Las autoridades eclesiásticas se han de comprometer con quienes afirman haber sido afectados, junto con sus familias, para que sean tratados con dignidad y respeto, y han de ofrecerles, en particular:

- a) acogida, escucha y seguimiento, incluso mediante servicios específicos;
- b) atención espiritual;
- c) asistencia médica, terapéutica y psicológica, según sea el caso.

§ 2. La imagen y la esfera privada de las personas implicadas, así como la confidencialidad de sus datos personales, han de estar protegidas.

TÍTULO II DISPOSICIONES RELATIVAS A LOS OBISPOS Y LOS EQUIPARADOS A ELLOS

Art. 6 - ÁMBITO SUBJETIVO DE APLICACIÓN

Las normas procesales contenidas en el presente título se refieren a las conductas recogidas en el artículo 1, cometidas por:

- a) Cardenales, Patriarcas, Obispos y Legados del Romano Pontífice;
- b) clérigos que están o que han estado encargados del gobierno pastoral de una Iglesia particular o de una entidad a ella asimilada, latina u oriental, incluidos los Ordinariatos personales, por los hechos cometidos *durante munere*;
- c) clérigos que están o que han estado encargados del gobierno pastoral de una Prelatura personal, por los hechos cometidos *durante munere*;
- d) aquellos que son o que han sido Moderadores supremos de Institutos de vida consagrada o de Sociedades de vida apostólica de derecho pontificio, así como de los Monasterios *sui iuris*, por los hechos cometidos *durante munere*.

Art. 7 - DICASTERIO COMPETENTE

§ 1. A los efectos de este título, por «*Dicasterio competente*» se entiende la Congregación para la Doctrina de la Fe, en relación a los delitos reservados a ella por las normas vigentes, como también en todos los demás casos y en lo que concierne a su competencia respectiva en base a la ley propia de la Curia Romana:

- $\frac{3}{4}$ la Congregación para las Iglesias Orientales;
- $\frac{3}{4}$ la Congregación para los Obispos;
- $\frac{3}{4}$ la Congregación para la Evangelización de los Pueblos;
- $\frac{3}{4}$ la Congregación para el Clero;
- $\frac{3}{4}$ la Congregación para los Institutos de vida consagrada y las Sociedades de vida apostólica.

§ 2. Para asegurar la mejor coordinación posible, el Dicasterio competente referirá acerca del informe y sobre el resultado de la

investigación a la Secretaría de Estado y a los otros Dicasterios directamente interesados.

§ 3. Las comunicaciones a las que se hace referencia en este título entre el Metropolitano y la Santa Sede se realizan a través del Representante Pontificio.

Art. 8 - PROCEDIMIENTO APLICABLE EN EL CASO DE UN INFORME SOBRE UN OBISPO DE LA IGLESIA LATINA

§ 1. La Autoridad que recibe un informe lo transmite tanto a la Santa Sede como al Metropolitano de la Provincia eclesiástica en la que está domiciliada la persona señalada.

§ 2. Si el informe se refiere al Metropolitano o si la Sede Metropolitana está vacante, se envía tanto a la Santa Sede, como al Obispo sufragáneo con mayor antigüedad en el cargo a quien, en este caso, se aplican las disposiciones siguientes relativas al Metropolitano.

§ 3. Cuando el informe se refiera a un Legado Pontificio, se transmite directamente a la Secretaría de Estado.

Art. 9 - PROCEDIMIENTO APLICABLE A LOS OBISPOS DE LAS IGLESIAS ORIENTALES

§ 1. En el caso de informes referidos a un Obispo de una Iglesia Patriarcal, Arzobispal Mayor o Metropolitana *sui iuris*, se envían al respectivo Patriarca, Arzobispo Mayor o Metropolitano de la Iglesia *sui iuris*.

§ 2. Si el informe se refiere a un Metropolitano de una Iglesia Patriarcal o Arzobispal Mayor, que ejerce su oficio en el territorio de esas Iglesias, se envía al respectivo Patriarca o Arzobispo Mayor.

§ 3. En los casos precedentes, la Autoridad que ha recibido el informe lo remite también a la Santa Sede.

§ 4. Si la persona señalada es un Obispo o un Metropolitano que ejerce su oficio fuera del territorio de la Iglesia Patriarcal, Arzobispal Mayor o Metropolitana *sui iuris*, el informe se envía a la Santa Sede.

§ 5. En el caso de que el informe se refiera a un Patriarca, un Arzobispo Mayor, un Metropolitano de una Iglesia *sui iuris* o un Obispo de otras Iglesias Orientales *sui iuris*, se remite a la Santa Sede.

§ 6. Las siguientes disposiciones relativas al Metropolitano se aplican a la Autoridad eclesiástica a la que se envía el informe en base al presente artículo.

Art. 10 - OBLIGACIONES INICIALES DEL METROPOLITANO

§ 1. Excepto que el informe sea manifiestamente infundado, el Metropolitano solicita de inmediato al Dicasterio competente el encargo de iniciar la investigación. Si el Metropolitano considera que el informe es manifiestamente infundado, lo comunica al Representante Pontificio.

§ 2. El Dicasterio procederá sin demora y, en cualquier caso, dentro de los treinta días posteriores a la recepción del primer informe por parte del Representante Pontificio o de la solicitud del encargo por parte del Metropolitano, proporcionando las instrucciones oportunas sobre cómo proceder en el caso concreto.

Art. 11 - ENCARGO DE LA INVESTIGACIÓN A UNA PERSONA DISTINTA DEL METROPOLITANO

§1. Si el Dicasterio competente considera oportuno encargar la investigación a una persona distinta del Metropolitano, este será informado. El Metropolitano entrega toda la información y los documentos relevantes a la persona encargada por el Dicasterio.

§2. En el caso mencionado en el párrafo precedente, las siguientes disposiciones relativas al Metropolitano se aplican a la persona encargada de realizar la investigación.

Art. 12 - DESARROLLO DE LA INVESTIGACIÓN

§ 1. El Metropolitano, una vez que ha obtenido el encargo del Dicasterio competente y respetando las instrucciones recibidas, personalmente o por medio de una o más personas idóneas:

- a) recoge la información relevante sobre los hechos;
- b) accede a la información y a los documentos necesarios para la investigación guardados en los archivos de las oficinas eclesiásticas;
- c) obtiene la colaboración de otros Ordinarios o Jerarcas, cuando sea necesario;
- d) solicita información a las personas y a las instituciones, incluso civiles, que puedan proporcionar elementos útiles para la investigación.

§ 2. Si es necesario escuchar a un menor o a una persona vulnerable, el Metropolitano adopta una modalidad adecuada que tenga en cuenta su estado.

§ 3. En el caso de que existan motivos fundados para considerar que información o documentos relativos a la investigación puedan ser sustraídos o destruidos, el Metropolitano adoptará las medidas necesarias para su custodia.

§ 4. Incluso cuando se valga de otras personas, el Metropolitano sigue siendo responsable, en todo caso, de la dirección y del desarrollo de la investigación, así como de la puntual ejecución de las instrucciones mencionadas en el artículo 10 §2.

§ 5. El Metropolitano está asistido por un notario elegido libremente a tenor de los cánones 483 §2 CIC y 253 §2 CCEO.

§ 6. El Metropolitano debe actuar con imparcialidad y libre de conflictos de intereses. Si considera que se encuentra en una situación de conflicto de intereses o que no es capaz de mantener la necesaria imparcialidad para garantizar la integridad de la investigación, está obligado a abstenerse y a informar de dicha circunstancia al Dicasterio competente.

§ 7. A la persona investigada se le reconoce la presunción de inocencia.

§ 8. El Metropolitano, si así lo solicita el Dicasterio competente, ha de informar a la persona acerca de la investigación en su contra, escucharla sobre los hechos e invitarla a presentar un memorándum de defensa. En esos casos, la persona investigada puede servirse de un procurador.

§ 9. Cada treinta días, el Metropolitano transmite al Dicasterio competente una relación sobre el estado de la investigación.

Art. 13 - PARTICIPACIÓN DE PERSONAS CUALIFICADAS

§ 1. De acuerdo con las eventuales directivas de la Conferencia Episcopal, del Sínodo de los Obispos o del Consejo de Jerarcas sobre el modo de coadyuvar al Metropolitano en las investigaciones, los Obispos de la respectiva Provincia, individual o conjuntamente, pueden establecer listas de personas cualificadas entre las que el Metropolitano pueda elegir las más idóneas para asistirlo en la investigación, según las necesidades del caso y, en particular, teniendo en cuenta la cooperación que pueden ofrecer los laicos de acuerdo con los cánones 228 CIC y 408 CCEO.

§ 2. En cualquier caso, el Metropolitano es libre de elegir a otras personas igualmente cualificadas.

§ 3. Toda persona que asista al Metropolitano en la investigación debe actuar con imparcialidad y libre de conflictos de intereses. Si considera que se encuentra en una situación de conflicto de intereses o que no es capaz de mantener la necesaria imparcialidad para garantizar la integridad de la investigación, está obligado a abstenerse y a informar sobre tales circunstancias al Metropolitano.

§ 4. Las personas que asisten al Metropolitano prestan juramento de cumplir el encargo conveniente y fielmente.

Art. 14 - DURACIÓN DE LA INVESTIGACIÓN

§ 1. La investigación debe concluirse dentro del plazo de noventa días o en el plazo indicado en las instrucciones mencionadas en el artículo 10 §2.

§ 2. Por motivos justificados, el Metropolitano puede solicitar al Dicasterio competente la prórroga del plazo.

Art. 15 - MEDIDAS CAUTELARES

Si los hechos o circunstancias lo requieren, el Metropolitano propone al Dicasterio competente la imposición al investigado de prescripciones o de medidas cautelares apropiadas.

Art. 16 - ESTABLECIMIENTO DE UN FONDO

§ 1. Las Provincias eclesiásticas, las Conferencias Episcopales, los Sínodos de los Obispos y los Consejos de los Jerarcas pueden establecer un fondo destinado a sufragar el coste de las investigaciones, instituido a tenor de los cánones 116 y 1303 §1, 1º CIC y 1047 CCEO, y administrado de acuerdo con las normas del derecho canónico.

§ 2. El administrador del fondo, a solicitud del Metropolitano encargado, pone a su disposición los fondos necesarios para la investigación, sin perjuicio de la obligación de presentar a este último una rendición de cuentas al final de la investigación.

Art. 17 - TRANSMISIÓN DE LAS ACTAS Y DEL *VOTUM*

§ 1. Terminada la investigación, el Metropolitano transmite las actas al Dicasterio competente junto con su propio *votum* sobre el resultado de la investigación y en respuesta a las eventuales preguntas contenidas en las instrucciones mencionadas en el artículo 10 §2.

§ 2. Salvo instrucciones sucesivas del Dicasterio competente, las facultades del Metropolitano cesan una vez terminada la investigación.

§ 3. En cumplimiento de las instrucciones del Dicasterio competente, el Metropolitano, previa solicitud, informa del resultado de

la investigación a la persona que afirma haber sido ofendida o a sus representantes legales.

Art. 18 - MEDIDAS POSTERIORES

El Dicasterio competente, a menos que decida la realización de una investigación complementaria, procede en conformidad con el derecho de acuerdo con lo previsto para el caso específico.

Art. 19 - CUMPLIMIENTO DE LAS LEYES ESTATALES

Estas normas se aplican sin perjuicio de los derechos y obligaciones establecidos en cada lugar por las leyes estatales, en particular las relativas a eventuales obligaciones de información a las autoridades civiles competentes.

Las presentes normas son aprobadas ad experimentum por un trienio.

Establezco que la presente Carta apostólica en forma de Motu Proprio sea promulgada mediante su publicación en el periódico “L’Osservatore Romano”, entrando en vigor el 1 de junio de 2019 y que sucesivamente sea publicada en “Acta Apostolicae Sedis”.

Dado en Roma, junto a San Pedro, el 7 de mayo de 2019, séptimo de Pontificado.

Francisco

Conferència Episcopal Espanyola

El impacto derivado de la actividad de las diócesis, parroquias y Cáritas es de 1.386M€, cinco veces más que lo que se recibe por la Asignación tributaria

La Conferencia Episcopal Española (CEE) presenta el estudio de Evaluación del impacto socioeconómico de la Iglesia católica en España en 2016, actualizado en diciembre de 2018. El estudio ha sido encargado por la Vicesecretaría de Asuntos Económicos de la CEE y ha sido realizado por la consultora internacional EY. Este estudio evalúa el impacto de la presencia de la Iglesia diocesana en la actividad social y económica del entorno en que realiza su actividad.

A partir de los datos, recogidos en la última Memoria presentada se ha elaborado el informe sobre el impacto que esta actividad de las diócesis genera en su entorno.

Las conclusiones de este estudio de impacto son las siguientes:

- El impacto derivado de la actividad de las diócesis, parroquias y Cáritas es de 1.386M€, lo que supone 5 veces más en relación a lo aportado por la asignación tributaria.
- El 80% de la contribución económica de la Iglesia Católica repercute principalmente en los sectores de “Actividades sanitarias y servicios sociales”, “Educación”, así como el sector de “Conservación y mantenimiento del patrimonio”, entre otros.
- El valor generado por la Iglesia Católica en la actividad asistencial representa 2,5 veces los fondos recibidos mediante la Asignación Tributaria.
- El empleo derivado de la actividad de las diócesis y parroquias supone un total de 64.925 empleos en España en 2016.

- La contribución económica directa de las universidades católicas fue de 1.168M€ en 2016 con un total de 87.425 alumnos.
- Por cada empleado directo de la Iglesia católica, se generan 0,27 puestos de trabajo adicionales en la economía española, especialmente en los sectores de salud, educación, servicios profesionales y reparación de inmobiliario.
- El estudio ha sido realizado por la consultora internacional EY utilizando metodología Input - Output a través de las tablas WIOD y de Cash Flow social.

Tarraconense

Comunicat de la reunió n. 230 de la CET

Els dies 2 i 3 de maig de 2019 ha tingut lloc la reunió n. 230 de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET), al Santuari de la Mare de Déu de Loreto, a Tarragona. La reunió ha estat presidida per Mons. Jaume Pujol, arquebisbe de Tarragona, i hi han participat tots els bisbes llevat de Mons. Agustí Cortés.

1. Els bisbes han rebut l'informe sobre la pastoral hospitalària a les diòcesis de Catalunya que els han presentat Mn. Joan Bajo, la Dra. Carmen Benito i Mn. Sebastià Aupí, delegats de pastoral de la salut dels bisbats de Tortosa, Barcelona i Girona, respectivament. Han informat de la situació actual de l'atenció religiosa als hospitals i de les relacions amb l'administració de l'ICS, així com també de les necessitats i reptes que planteja aquesta atenció religiosa catòlica als hospitals inclosos en la xarxa d'internament d'utilització pública de Catalunya. Els delegats han insistit en la importància de la formació de les persones que realitzen aquest servei pastoral i d'algunes iniciatives en aquesta línia que es posaran en marxa el proper curs.

2. Els bisbes han rebut el Sr. Dani Font, coordinador del projecte "Catalonia Sacra" i Mn. Josep Maria Riba, director del Secretariat Interdiocesà de Conservació i Promoció de l'Art Sagrat (SICPAS) que els han presentat la memòria anual de les activitats portades a terme per "Catalonia Sacra" i el balanç econòmic de l'any 2018. També els han presentat les activitats que s'estan realitzant durant aquest any i el corresponent pressupost que els bisbes han aprovat pel que fa a la difusió del patrimoni sacre de les Diòcesis de la CET.

Han destacat la presència de "Catalonia Sacra" a Roma, a la Conferència Internacional «Déu ja no habita aquí?», organitzada pel Consell Pontifici per a la Cultura, la Conferència Episcopal Italiana i la Universitat Pontifícia Gregoriana, que van creure que "Catalonia

Sacra” és una iniciativa valuosa que pot servir d’exemple a les diòcesis d’altres països, tant pel plantejament interdiocesà que la motiva com per l’enfocament concret del projecte.

3. El Sr. Francesc Roig, president de Càritas Catalunya, que és l’òrgan de coordinació de les deu Càritas Diocesanes amb seu a Catalunya, ha informat de la Memòria d’activitats i ha presentat als bisbes diverses iniciatives que es porten a terme per orientar, coordinar i realitzar l’acció social i caritativa de l’Església.

4. Els bisbes s’han reunit amb la nova Junta Directiva de la *Unió de Religiosos de Catalunya* (URC) formada per fra Eduard Rey, superior provincial dels Caputxins de Catalunya i nou president de la URC; la germana Rosa Masferrer, provincial de les Religioses de Sant Josep de Girona (vicepresidenta), la germana Maria Rosa Masramon, provincial de les Dominiques de l’Anunciata de Catalunya i Balears; el pare Eduard Pini, provincial de l’Escola Pia de Catalunya, la germana Mercè Arimany, superiora general de les Hospitalàries de la Santa Creu; el pare Llorenç Puig, delegat permanent de la Companyia de Jesús a Catalunya, i el germà marista Lluís Serra Llansana, secretari general de l’URC.

Els religiosos han exposat els reptes que planteja la reestructuració de la vida religiosa a les diòcesis catalanes i la manera com s’està enfocant des de les diverses Congregacions.

Han dialogat també sobre els projectes per protegir els infants i els adults vulnerables i per contribuir a erradicar de la nostra societat la cultura de l’abús sexual, econòmic, de poder i de consciència.

5. S’ha iniciat l’estudi dels preparatius del vint-i-cinquè aniversari del Concili Provincial Tarraconense de 1995 i s’ha encarregat a Mons. Francesc Pardo i a la Secretaria de la CET la coordinació de la comissió que haurà de preparar aquesta commemoració.

6. Els bisbes han tractat també diverses qüestions relatives als mitjans de comunicació, la celebració de les exèquies i la formació permanent dels preveres.

7. Finalment, han rebut la visita del P. Joan Maria Mayol, OSB, rector del Santuari de la Mare de Déu de Montserrat que ha lliurat als bisbes l'acreditació com a confreres de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat. Els bisbes han signat en el llibre d'honor de la Confraria.

Tarragona, 3 de maig de 2019

Noticiari i comunicats

Mn. Joan Planellas i Barnosell nombrado arzobispo de Tarragona por el Papa Francisco

La Santa Sede hizo público a las 12.00 h. del día 4 de mayo, que el papa Francisco había nombrado arzobispo de Tarragona al sacerdote Joan Planellas i Barnosell. Así lo ha comunicado la Nunciatura Apostólica en España a la Conferencia Episcopal Española (CEE). Joan Planellas es en la actualidad, decano de la Facultad de Teología de Cataluña.

Joan Planellas sustituye en el gobierno pastoral de la archidiócesis de Tarragona a Mons. Jaume Pujol, quien había sido nombrado arzobispo de esta sede el 15 de junio de 2004 por el papa Juan Pablo II y fue consagrado obispo y tomó posesión de la misma el 19 de septiembre de ese año.

Decano de la Facultad de Teología de Cataluña

Joan Planellas i Barnosell nació en Girona el 7 de noviembre de 1955. En 1975 ingresó en el Seminario Mayor de Girona, donde realizó los estudios filosófico teológicos. Realizó la licenciatura en Teología en la Pontificia Universidad Gregoriana de Roma, residiendo en el Colegio Española de Roma. Fue ordenado diácono en Verges (Girona), el 26 de abril de 1981, y sacerdote en Banyoles (Girona), el 28 de marzo de 1982. Fue coadjutor en la parroquia de Santa María dels Turers de Banyoles y más tarde de la parroquia de Sant Martí de Palafrugell (Girona).

Entre 1985 y 1988, fue profesor de Teología en el Seminario de Girona y de 1988 a 1998 director de Instituto de Teología de Girona que, en 1996, se convierte en Instituto Superior de Ciencias Religiosas. Desde 1988 hasta la actualidad imparte las asignaturas de Sacramento del Orden, Eclesiología y Teología Fundamental. Entre 2002 y 2004 realizó la tesis doctoral en la Pontificia Universidad Gregoriana de Roma, comenzando ese año su actividad docente en la Facultad de Teología de Cataluña. Desde 2012 es profesor ordinario de esta Facultad. Entre 2010 y 2015 fue vicedecano de la Facul-

tad, pasando a ser decano en septiembre de 2015, ya integrada en el Ateneo Universitario Sant Pacià.

En su actividad pastoral, ha sido coadjutor de la parroquia de Sant Narcís de Girona (1988-1991), administrador parroquial de Grions, Gaserans y Massanes (1990-1991), párroco de Navata, Lladó, Cabanelles, Espinavesssa, Taravaus, Vilademires, Sant Martí Sesserres (1991-1996), rector del Seminario Conciliar de Girona (1996-2002) y párroco de Sant Miquel de Fluvià, Sant Mori y Vila-macolum (1997-2019).

Desde 2008 es canónigo de la catedral de Girona, y en la actualidad es también párroco del santuario de la Font Santa, Jafre, Garrigoles, Colomers, Foixà, Rupià, La Sala, La Tallada y Marenyà. Es miembro del Consejo Presbiteral de la diócesis de Girona y con ocasión del Año Jubilar de la Misericordia el Santo Padre lo nombró misionero de la Misericordia.

Mons. Jaume Pujol, arzobispo de Tarragona desde 2004

Nace en Guissona (Lleida), el 8 de febrero de 1944. Cursó los estudios primarios en los colegios de las Dominicas de la Anunciata y de los Hermanos Maristas de Guissona. Amplió sus estudios en Pamplona, Barcelona y Roma. Realizó el doctorado en Ciencias de la Educación en Roma, donde cursó estudios filosóficos y teológicos. Es doctor en Teología por la Universidad de Navarra. Fue ordenado sacerdote por el cardenal Vicente Enrique y Tarancón, en Madrid, el 5 de agosto de 1973, incardinado en la Prelatura de la Santa Cruz y Opus Dei.

Fue profesor ordinario de Pedagogía Religiosa en la Facultad de Teología de la Universidad de Navarra. Desde 1976 y hasta su consagración episcopal, dirigió el Departamento de Pastoral y Catequesis, y desde 1997, el Instituto Superior de Ciencias Religiosas, ambos de la Universidad de Navarra.

Ocupó distintos cargos en la Facultad de Teología: director de estudios, director del Servicio de Promoción y Asistencia a los Alumnos, secretario y director de la revista *Cauces de Intercomunicación* (Instituto Superior de Ciencias Religiosas), dirigida a profesores de religión.

Durante sus años en Pamplona dirigió cursos de titulación, formación y perfeccionamiento de catequistas, profesores de religión y

educadores de la fe, y tesis de licenciatura y de doctorado. Su trabajo de investigación se ha centrado en temas de didáctica y catequesis; ha publicado 23 libros y 60 artículos en revistas científicas, obras colectivas, etc. También ha desarrollado otras tareas docentes y pastorales con jóvenes, sacerdotes, etc.

El día 15 de junio de 2004 el papa Juan Pablo II lo nombró arzobispo de Tarragona, archidiócesis metropolitana y primada. El día 19 de septiembre de 2004, en la Catedral Metropolitana y Primada de Tarragona, fue consagrado obispo y tomó posesión canónica de la archidiócesis. El día 29 de junio de 2005 recibía el palio de manos del Papa Benedicto XVI, en la basílica de San Pedro del Vaticano.

El pasado 8 de febrero, Mons. Jaume Pujol presentó al papa Francisco su renuncia al gobierno pastoral de la archidiócesis, conforme a lo dispuesto en el Código de Derecho Canónico, por motivos de edad (CIC 401 p.1).

En la Conferencia Episcopal Española es miembro de la Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis y Seminarios y Universidades, desde 2004. Entre 2004 y 2009 fue miembro de la Comisión Permanente.

La Porta dels Apòstols de Santa Maria de Morella *Catalonia Sacra / Dertosa Sacra.*

Visita guiada a l'Arxiprestal Basílica de Santa Maria de Morella. La Porta Major i el Judici Final del rerecor.

M. I. Josep Alanyà i Roig, canonge arxiver

La visita.

El dissabte 4 de maig de 2019, hem dirigit la visita guiada a la porta major dels Apòstols i al Judici Final que presideix el rerecor de l'Arxiprestal Basílica de Santa Maria de Morella. És una de les nombroses visites a una obra mestra de l'art cristià proposades per a l'any 2019. La visita estava prevista amb independència que la portada major estigués en procés de restauració, puix l'activitat restauradora estava sotmesa a les variacions cronològiques imposades primerament per les festes del 54 Sexenni i, en segon lloc, per les

condicions climàtiques que poden interferir en els treballs quotidians que s'havien de realitzar a la intempèrie.

Sabíem que durant les festes sexennals la portalada major quedaria alliberada de les bastides i lones necessàries per a l'activitat restauradora i així ho vam poder comprovar en visita a la ciutat. Sabíem també que una climatologia hivernal adversa al treball dels tècnics, impròpia de les primeres setmanes de primavera, estava retardant el procés de les obres. Podíem, doncs, trobar-nos amb les bastides posades, com així ha estat; però allò que semblava una dificultat per fer la visita, ha esdevingut tot un privilegi per als inscrits *on line*, l'Anna Vilanova, responsable de *Catalonia Sacra/ Dertosa Sacra*, i per a mi mateix.

En el seu dia vàrem parlar del tema amb l'arquitecte responsable de Patrimoni de la Generalitat Valenciana a la província de Castelló, Dr. Arturo Zaragoza, bon amic de sempre, qui, confirmant-nos que les obres s'havien reprès, ens va dir que no hi hauria problema a realitzar la visita si així ho sol·licitàvem a Vicent Dualde, arquitecte morellà director de l'obra. Així ho vam fer i l'arquitecte Dualde, altre bon amic d'anys, ens va dir que, amb un grup de persones reduït, la visita era possible i ja d'antuvi va qualificar-la de molt interessant, amb la qual cosa el gust per la ja pròxima visita pujà molt de grau. La inscripció *on line* de sis persones facilitaria la millor visita bastides amunt. Visita que hem iniciat a l'ordre de l'Anna Vilanova i Prat, responsable de les activitats culturals i dimensió turística de *Catalonia Sacra/ Dertosa Sacra*, que s'ha quedat a peu pla contemplant l'ascensió dels curiosos amants de l'art.

A les onze del matí del 4 de maig, un dia de cel serè, assolellat i fred com d'hivern, al punt que al port de Torre Miró es deixaven sentir els 5 graus de fredor seca, ens ha rebut a peu de portalada Eleder Reinoso, cap d'obra de l'empresa CYRESA S.L., que executa els treballs. En breus moments s'hi han unit l'arquitecte director de les obres Vicent Dualde, amb la seva col·laboradora Carme Carbó, arquitecta, i el cap de restauració Rafael Tarín. De Tortosa, s'ha unit al grup l'historiador Joan-Hilari Muñoz i Sebastià, col·laborador eficient nostre en les tasques dels arxius de l'Església a Tortosa. Protegides les testes amb els cascs de treball, hem fet l'ascensió per la bastida, escales de gat i plataformes amunt, fins al frontal del gablet magnífic de la portalada.

A tocar dels arcs de l'arquivolta, enfront del timpà, hem pogut admirar i analitzar en la proximitat la qualitat escultòrica i la deco-

ració pictòrica de l'escena de la Coronació de la Mare de Déu, on ressalten, sobre un cel blau-verd sembrat d'estels, les figures seients de Jesucrist i de la Verge Maria, d'estil gòtic primerenc en la composició i la indumentària, bé que els rostres presenten un hieratisme propi de l'art romànic. Són força interessants els cromatismes de vermelló, blaus, verds, ocres i ors que encara hi resten, sobretot en els punts menys exposats a la llum i a l'aigua. Poden observar-se així mateix a perfecció les formes escultòriques i policromies dels àngels turiferaris i ceroferaris que en alternança poblen els arcs de l'arquivolta.

L'arquitecte Dualde, el cap de restauració Tarín i el cap d'obra ens han explicat amb detall els reptes artístics i arquitectònics que la portalada del segle XIV els ha plantejat en totes les seves parts integrants: al sòcol i banquetes inferiors a banda i banda de la porta; els contraforts laterals afegits en els segles XVI-XVII; les escultures dels dotze apòstols, totes elles remogudes i tornades a col·locar al seu lloc; els dossers que els cobreixen; les arquivoltes; el fris que corona el llindar de la porta; el timpà; i el gablet i gàrgoles de desguàs, que han hagut de ser netejats i consolidats.

L'obra de restauració.

La consolidació arquitectònica ha estat fonamental i principal en tota la portalada atès el grau de degradació dels carreus i juntes, efecte de l'antigor del conjunt i de l'acció del clima extremat que durant set segles pateix Morella en les diferents estacions de l'any, sobretot a l'hivern i a l'estiu. Una agravació de l'estat delicat de la portalada cal atribuir-la a la desestabilització de la seva arquitectura produïda per l'empenta i la inclinació cap al davant des del vessant posterior del turó del castell i per la filtració secular d'aigües, travessant el solar de la basílica, vénen a aflorar per la part baixa de la portalada. En els treballs de consolidació ha calgut incloure els dos contraforts renaixentistes d'estil plateresc que flanquegen la portalada gòtica. L'acció desestabilitzadora s'observa en els propis contraforts en el punt on lliguen amb el mur gòtic i, sobretot, en el gablet, on s'ha descobert la construcció antiga d'un mur posterior als calats i el lligament de carreus amb grans i potents grapes de ferro forjat. Ha ajudat a assegurar el manteniment de la pedra l'eliminació dels abundants fongs i líquens que havien colonitzat la portalada fins al

punt que alguns carreus, els menys, han hagut de ser substituïts. Tanmateix, s'han consolidat i mantingut al seu lloc els elements de ferro clavats simètricament a la portalada -anelles i claus de forja- que pel que sembla van ser usats a l'edat mitjana i més ençà com a suports de tapissos, draps de ras i domassos penjats en grans solemnitats litúrgiques i sexennals o també en visites papals i reials, com la de Benet XIII i Ferran d'Antequera en ocasió de les conversacions de Morella l'any 1414.

Hem de destacar, contemplats en la proximitat, els detalls de les arquitectures diverses dels dossers que cobreixen les imatges dels apòstols i de la Mare de Déu amb el Nen del mainell, el tractament de la indumentària de la Verge i dels apòstols, les seves anatomies, que descobreixen almenys una doble autoria d'escultors; la riquesa i varietat ornamentals en l'enquadernació medieval dels llibres que els apòstols porten a la mà, llibres ferrats on no hi falta la flor de lis, un senyal indicatiu de l'origen francès dels seus autors. Ressaltem així mateix en el detall esquemàtic la composició de les escenes de la Infància de Jesús, que adornen el fris de la llinda de la porta, riques en expressió espontània i natural, excel·lents en la seva senzillesa.

La bella porta mudèjar, obrada amb pi melis i ferramenta de claus de cap rodó, ha recobrat la seva bellesa en els seus colors ocre i vermellós i en els encreuaments en xarxa de llaceries regulars i traceries ben originals. La llinda que la sobremunta llueix clara i neta la inscripció en or, grocs i ocres, afegida l'any 1700 "NON EST IN TOTO SANCTIOR ORBE LOCUS", que figura a la porta major de la Basílica de Sant Joan del Laterà, indicativa a Morella de la incorporació de la Basílica Arxiprestal de Santa Maria la Major a la Basílica romana, "Caput et Mater omnium ecclesiarum Urbis et Orbis". Els angles de la llinda estan atenuats per sengles d'àngels de mig cos en posició esbalaïda sobresortint d'unes garlandes de fronda.

La restauració s'ha fet amb criteris arqueològics, mirant de conservar al màxim les formes escultòriques i les restes dels pigments pictòrics, que han estat consolidats mitjançant els procediments avui acceptats més efectius i menys agressius al conjunt i als detalls de la portalada. Per això, s'han deixat en punts visibles i discrets de les imatges i arquitectures uns testimonis breus de l'estat en què estaven abans de la intervenció actual. Hem pogut comprovar de prop el magnífic aspecte que mostraran tots i cadascun dels elements de la portalada gòtica quan s'hagi acabat la intervenció, tant precisa com acurada, que s'ha dut a terme i ara està a punt de finalitzar.

L'obra de restauració ha estat executada a despeses de la Conselleria d'Educació i Cultura de la Generalitat Valenciana sota la direcció de l'arquitecte Vicent Dualde i de l'aparellador Delfín Ferrer, pels restauradors Rafael Tarín, Mónica Mateos, Inmaculada Sánchez, Anna Valls, Marina Prats, Ana Cañizares, Eva María Martín i Pedro Fandiño. L'estudi de les policromies ha estat realitzat per l'Institut Valencià de Conservació, Restauració i Investigació (IVACR+i). Des de *Catalonia Sacra / Dertosa Sacra* fem elogi de l'obra ben feta i agraïm les atencions i explicacions tècniques rebudes dels responsables de l'obra de consolidació i restauració.

El projecte que ha pautat la direcció i execució de l'obra s'ha dividit en quatre fases: a) estudi dels materials de la façana, tècnica d'execució i estat de conservació; b) desenvolupament d'un protocol d'intervenció; c) optimització del protocol d'intervenció mitjançant els ajustaments finals in situ; d) digitalització 3D i difusió dels estudis previs i del procés d'intervenció.

El jurat dels Premis Europa Nostra, presidit per Etienne Poncelet, ha premiat el treball d'investigació previ a la restauració que ha realitzat l'IVCR+i amb una menció especial. En la categoria d'investigació ha reconegut el projecte *Estudios previos e investigación de la metodología de intervención de la portada de los Apóstoles de la Iglesia colegial de Santa María la Mayor de Morella* com un exemple excel·lent d'investigació prèvia en intervenció de conservació de la pedra policromada. El jurat ha destacat l'extensiu i exhaustiu dels treballs de cada fase, realitzats per un equip humà multidisciplinar de diferents institucions.

Iconografia i arquitectura.

Al principi de la visita, encara a peu pla, durant la visita encimbellats a les bastides i, al final, altra vegada a peu de portalada, hem complementat les explicacions dels tècnics arquitectes i restauradors amb una anàlisi formal i material de l'obra escultòrica i la corresponent descripció iconogràfica, anant a buscar pel fil dels estils i d'alguns documents els possibles autors del conjunt, la cronologia i els referents artístics de la portalada de Morella en d'altres portalades existents dins la Corona d'Aragó i, més enllà, a Europa.

Les imatges dels apòstols, sis a cada costat, presidits per sant Pere a la dreta de la Mare de Déu del mainell i sant Pau a l'esquer-

ra, reposant damunt mènsules i unides al mur amb espigues de ferro forjat, revelen que algunes han estat canviades de lloc en temps passat i, certament, les que ocupen les fornícules plateresques dels contraforts hi foren traslladades des del seu lloc original, ocult ara darrere els contraforts, on, com les altres, eren posades sota dossers i damunt mènsules. Cada apòstol porta a la mà un llibre amb tancadures i cobertes ferrades ornades amb flor de lis i tots ells vesteixen túnica talar, que deixa a la vista els turmells i peus descalços, i ampli mantell. Dels atributs propis de cada apòstol en queden solament algunes restes incompletes en alguns, puix han estat destruïts en el decurs del temps, i solament es poden veure íntegres l'espasa de sant Pau i la bossa i capell de pelegrí amb la típica petxina de sant Jaume. Alguns apòstols estan en actitud de contemplar la imatge de la Mare de Déu amb el Nen del mainell. Les imatges dels apòstols de Morella cal relacionar-les, per llur tractament escultòric, composició de les figures i característiques de la indumentària, amb les de la portalada dels Apòstols de la catedral de València i la Basílica de Santa Maria del Mar de Barcelona.

La Mare de Déu amb el Nen que presideix la portalada des del mainell central és una imatge bellíssima, esvelta en proporcions, que cobreix un dosser octogonal de dos cossos, d'estil gòtic, amb els seus arcs d'ogiva trilobulats, gablets, grumolls i cardines, torres emmerletades, petits finestrals calats, mainells, pinacles i contraforts, pedres clau i nervadures radials a la volta, de característiques semblats als dossers que cobreixen les imatges dels apòstols. La figura de la Santa Maria representa la Verge Mare amb el Nen Jesús descansant assegut sobre el seu braç esquerre. Vesteix túnica llarga fins als peus, amb mànigues cenyides i botonades al braç fins al canell, adornada amb una fina sanefa als punys i cenyida amb un cingol a la cintura que baixa pel costat cos avall, i només deixa veure les puntes dels peus, calçats amb sabata ogival. Vesteix un mantell elegantíssim de tres quarts que recull contra el cos de l'Infant amb la mà esquerra que el sosté, cau lliurement sobre el braç esquerre i li baixa lliure i folgat per ambdós costats del cos; les puntes del mantell, d'escot rodó embellit amb sanefa ampla, van afibllades per un ric fermall sobre el pit. Després de la neteja feta, s'hi veuen els ornaments decoratius en or, blau, ocre i vermelló en els punts més protegits del sol i les aigües. Amb la mà dreta, la Mare mostra al Nen una fruita esferoïdal, que la neteja ha revelat ser una poma. La cama dreta, en suau flexió, deixa insinuar sota la túnica el genoll, posició que dona

a la imatge, amb els plecs del vestit, una major naturalitat, endolcint així un cert hieratisme corporal. La testa de la Mare, discretament tocada amb vel i coronada de reina, apareix suaument entregirada i inclinada a la dreta; el seu rostre, de front alt, emmarcat per una llarga cabellera solta, és encara una faç hieràtica i poc tendra malgrat el tractament de la boca i el delicat dibuix dels ulls. Les restes de policromia que han aparegut abonen la nostra hipòtesi d'una expressió més tendra aconseguida amb la policromia integral del rostre. Fent una comparació de la imatge de la Verge amb les dels apòstols i, comparats aquests entre ells, atenent a les expressions facials, l'expressió de la faç de Santa Maria xoca pel seu major hieratisme escultòric, la qual cosa, amb molts altres detalls formals, d'anatomia corporal i d'indumentària, revela, al nostre parer, la intervenció de diferents escultors, de ben segur dos i potser tres, en el conjunt escultòric de la portalada dels Apòstols.

El Nen Jesús, que vesteix camisola llarga i túnica talar ui folgada de mitja màniga, mostra els peus descalços, té un rostre un xic més expressiu, mira al davant i amb la mà dreta toca, com qui hi juga, un floró de la corona de la Mare, com ho fa el Nen de la Mare de Déu del Pla (s. XIV) de l'església de Sant Miquel de Camarasa, atribuïda al Mestre d'Anglesola. El seu braç esquerre, avui amb l'avantbraç trencat, està en actitud de sostenir o mostrar pel davant del rostre de la Mare alguna cosa que prou podria ésser un ocell o una fruita. El cabell del Nen, ondulat, dibuixa una corona de rínxols que, tapant-li les orelles, li baixa del front fins al clatell.

Cal destacar en el conjunt escultòric les imatges enfrontades que ocupen les fornícules superiors laterals de la portalada, obertes a la cara interior dels contraforts platerescs. La seva posició respectiva lliga un costat i altre de la portalada en una relació dialogal: a la primera fornícula de la dreta hi ha l'arcàngel Gabriel portant un filacteri amb la salutació angèlica AVE GRATIA PLENA DOMINUS TECUM i a l'altre costat la Verge Maria en actitud expectant en rebre la salutació portant un llibre a la mà dreta recolzat contra el pit. A la segona fornícula de la dreta, vora l'àngel Gabriel, hi ha Moisès mostrant els raigs al front amb els fragments de les taules de la llei estrets contra el cos amb la mà esquerra, i a l'altre costat, vora la Verge Maria, la Sibila Cumana amb un filacteri penjant de la mà esquerra on llegim la inscripció SIBILA i el text CONCIPIET VIRGO ET PARIET. (Is. 7, 14), i a la mà dreta la resta del que fou el bol buit com a signe de l'endevinació; la presència del text d'Isaïes

cal associar-la a la profecia similar virgiliana de la Cumana (Ègloga IV de Virgili) com a justificació del seu simbolisme profètic.

Damunt la llinda de la porta major hi ha un fris ample que recorre tota l'amplària de la porta, on ressalten en alt relleu vuit escenes de la infantesa de Jesús i vida de Santa Maria, esculpides en precisa diacronia, de dreta a esquerra en el sentit de la portalada: a) l'Anunciació; b) la Visitació de Maria a santa Isabel; 3) Naixement de Jesús; 4) Anunci als pastors; 5) Adoració dels mags; 6) Presentació al temple i Purificació; 7) Matança dels innocents; 8) Fugida a Egipte.

A la part més alta del timpà ogival, separada de les escenes ara indicades per un estret fris i la seva cornisa, hi ha l'escena de la Coronació de la Mare de Déu pel seu Fill Jesucrist, flanquejada per dos àngels. Les figures de Jesucrist i Maria, vestides amb túnica i mantell policromats en vermelló, blau, verd-blau i or, estan assegudes en un mateix arquibanc i els peus reposen damunt sengles mènsules piramidals en posició divergent i atrevidament sobresortints damunt la llinda. La Mare de Déu, amb la testa coberta d'un vel blanc, té les mans juntes i avançades davant pit en senyal de pregària i el rostre girat cap al davant mirant cap baix. Ulls potents i oberts en una faç hieràtica pròpia del romànic. Jesucrist, coronat de rei, té el rostre poblat d'una barba abundant partida, aixeca el braç dret fins a l'altura del cap de la Verge portant a la mà la corona de reina en actitud de coronar-la; amb la mà esquerra sosté per dalt un llibre amb tanca-dures ferrades que descansa damunt el genoll. El fons és pintat d'un bell blau-cel poblat d'estels daurats de vuit radis. Estels que també llueixen a l'arc ogival que emmarca el timpà. I a la darrera de les arquivoltes, una preciositat d'escultura de cos rodó menuda policromada, hi ha divuit imatges d'àngels posats dempeus sota dosserets, nou per banda, àngels de rostres expressius, vestits amb túnica talar i mantell, que porten a les mans, col·locats en alternança, els uns canelobres amb ciri i els altres encensers a una mà i navetes a l'altra, on es distingeixen els grans d'encens.

El conjunt de la portalada culmina en un gablet, adornat amb ganxos o cardines, calats ròmbics i al bell mig una rosassa estelada, avui cega, feta amb elements trilobulats, que originàriament havia d'acabar en el típic floró en forma de grumoll al vèrtex superior, avui substituït per un piló anacrònic i una creu de forja. A cada banda del gablet, en la línia de la base, hi ha una gàrgola, una en forma de ca i l'altra de lleó.

Les característiques formals i d'estil de les imatges de volum i dels relleus de la portalada evidencien una de les millors escoles artístiques de l'art gòtic europeu d'aquells dies. Cal dir, doncs, que per l'equilibrada arquitectura, la bellesa escultòrica i la rica policromia, ens trobem davant d'una de les primeres obres gòtiques europees i una de les principals del gòtic de la Corona d'Aragó. Per això, escrivíem l'any 2000, "mereix que els estudiosos li dediquin més atenció i els poders públics n'assegurin la seva integritat amb la protecció i les restauracions que calguin" (Alanyà i Roig, Josep, *Urbanisme i vida a la Morella medieval (s. XIII-XV)*, p. 108).

Les mènsules damunt les quals descansen els apòstols, diversament motllurades, són piràmides regulars invertides, les cares de les quals són triangles isòsceles, que representen reposar damunt bustos o escultures de mig cos amb els braços en actitud de recolzar i fer força contra el mur de la portalada a manera d'atlants. La construcció dels dos contraforts platerescos que ara emmarquen la portalada va obligar a destruir o almenys a amagar els quatre bustos que hi devia haver a les mènsules respectives que sostenien els quatre apòstols del parament frontal. Els bustos esculpits són d'un gran interès per llur execució i perquè són retrats de personatges reals de l'època, corresponents a quatre figures d'home, dues de dona i altres dues d'home amb la fesomia demonitzada. No sabem pas de qui són retrat ni ho podem saber amb certesa perquè ni tenim la documentació que ens ho digui ni s'ha conservat viva la tradició de les identitats si alguna vegada va existir. Sí que sabem, però, què representen gràcies a l'abillament i tocat que mostren i a la posició relativa que ocupen. A partir d'aquí, amb les reserves que calgui, podem aventurar alguna identificació, que va lligada en algun cas a certs personatges documentats actius a la portalada.

Així,

1) la figura de cabells llargs i enrinxolats, vestida amb túnica o camisola d'escot rodó, amb el cap inclinat i ulls clucs, com qui dorm o somia projectes, tocat d'un casquet i aguantant-se la testa amb la mà esquerra, que hi ha sota la mènsula de l'apòstol Pere, creiem que representa l'escultor principal de la portalada. Ens recorda la figura que Reinard des Fonoll va esculpir al claustre del monestir de Santes Creus.

2) la figura de rostre humà, millor direm de mirada humana, que apareix demonitzada amb orelles grans i punxegudes, cabells en flama, ales de drac, nas i boca simiescs, cos nu en flames i avantbraços i mans bestials i peluts, podria ben bé representar Domingo Prunyonosa, mestre d'obres de l'església arxiprestal i del convent de framenors, qui, el 27 d'abril de 1353, va assassinar dins la capella de Santa Llúcia fra Guillem Escolà, diaca, menoret del convent de Sant Francesc, recollint-se després dins l'església, on, acollint-se al dret d'asil eclesiàstic, seguia dirigint-ne les obres (Alanyà i Roig, Josep, *Assassinat sacríleg d'un menoret a l'església de Santa Llúcia de Morella: un casus iuris asyli a la baixa edat mitjana*, "Boletín de Amigos de Morella y su Comarca" (AMYC), XIII, (1992-1993), pp. 43-72; XIV (1994-1995), pp. 17-51).

3) la figura humana amb fesomia realista demonitzada situada sota la mènsula de Sant Pau, que presenta el cos nu envoltat de flames, el rostre torturat, la boca oberta, orelles de rat penat, ales d'aligot i urpes d'animal rapinyaire, pot representar un dels criminals que vivien a Morella aquells dies mentre es construïa l'església o la pròpia portalada. Bé que podria ser el nigromàntic i metziner Pericó Ortolà, acusat de matar la seva dona, Valença de Vinatea, escapolit de la presó de nit, creiem que hi ha més fonament per identificar-la amb Pascàs de Vall, qui, l'any 1328, a l'entrada de l'església de Santa Maria, havia matat d'un cop d'espasa al pit Jaume de Ruvió, que treballava a l'obra del temple (Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA), Cancelleria, reg. 430, f. 130r; Alanyà, *Urbanisme...*, p. 109).

4) la figura que es pot veure sota la segona mènsula de la dreta, mirant a la porta, representa un escultor o mestre d'obres tocat amb casquet i abillat amb una camisa de mànigues de tres quarts ajustada al cos; mostra les mans esteses i posades planes sobre la paret amb els dits separats com qui apama; per ambdós costats del pit li baixen del clatell dos parells de cintes fins gairebé la cintura. Podria representar el francès Pierre de Bonneuil, escultor de pedra i mestre de fer esglésies, actiu a la catedral de Notre Dame de París i a la d'Upsala, a Suècia, documentat a Morella: "*Magister Petrus de Bono oculo, qui vobis, juratis et probis hominibus Morelle... promiserit... facere opus Ecclesie Morellensis*" (ACA, Cancelleria, reg. 353, f. 158r).

5) la jove figura femenina que hi ha sota la tercera mènsula de la dreta que segueix al costat de l'anterior, sense excloure una altra dona, podria ben bé ésser l'esposa del mestre d'obres; la figura, en idèntica actitud, mostra patentment els pits arrodonits sota un vestit ajustat d'escot rodó i mànigues curtes que va adornat amb sanefa al coll, al mig del pit i a les bocamànigues; té una llarga cabellera solta que li baixa pels dos costats de la testa fins a cobrir les espatlles i duu a cada avantbraç, prop del colze, una polsera de perles.

6) al costat esquerre de la portalada, mirant a la porta, hi ha una primera figura femenina que representa una dona gran, vestida amb túnica de mànigues ajustades fins als canells, damunt la qual porta una altra peça de roba de mànigues amples de tres quarts; porta el cap cobert amb una toca que li ceneix la cara, ocultant-li una gran part dels cabells i les orelles, li protegeix el coll i li tapa la part superior del pit. Els pits resten dissimulats sota la roba, insinuats solament per un suau bombament que resta emmarcat per sengles plecs verticals que neixen a la línia d'aquest punt anatòmic. L'edat de la dona, molt semblant a la de la figura masculina que té al seu costat, i la seva posició fan pensar que representa la muller del personatge masculí.

7) la figura masculina que hi ha a continuació de l'anterior té el cap cenyit i cobert per una ampla capçana que apareix lligada al nivell de l'occípit i li ceneix el front gairebé arran de les celles. Les puntes de la capçana, que baixen pels dos costats del cap i per darrere les orelles, cauen lliurement sobre les espatlles. És un personatge d'edat madura, potser el marit de la figura anterior, que vesteix túnica d'escot rodó amb sanefa i mànigues amples, llargues fins a les mans, cenyida per una corretja. El seu abillament fa pensar en un artesà o mestre d'obres que, en aquest cas, podria ser "*Marcho des Vall, Mestre en l'obra de l'esgleya de Morella*", a qui el rei Pere el Cerimoniós, l'1 d'octubre de 1341, va donar 20 sous barcelonesos (ACA, Cancelleria, reg. 353, f. 158r).

8) sota la mènsula de l'apòstol més pròxim a Sant Pere hi ha una altra figura masculina tocada amb una mena de bonet de tres pics; és un personatge jove abillat amb una túnica de mànigues ajustades al cos i llargues fins als canells, sobre les quals duu una altra peça amb mànigues amples de tres quarts, escot rodó i sengles galons curts a

cada muscle, que potser representa un altre dels escultors que van treballar a la portalada. Ens preguntem si podria representar Reinard des Fonoll o Pere de Guines, o potser Bernat de Mutlen, que treballà amb Fonoll a Montblanc, o Mestre Aloi de Montbrai, Jaume Cascalls, Guillem Seguer, Guillem Timor o Jordi de Déu, ultra Pere de Bonull, que ja hem considerat.

La falta de documentació probatòria sobre el tema ens obliga a fer unes asseveracions que no van més enllà d'hipòtesis de treball basades en l'anàlisi morfològica comparativa del conjunt arquitectònic i escultòric de la porta dels Apòstols i del rerecor del Judici Final. Però creiem que presentar-les, basades en raons fundades, pot donar llum i obrir la porta a noves recerques que certament han d'enriquir i eixamplar els coneixements que avui tenim.

La primera qüestió que ens plantejgem és si Reinard des Fonoll, escultor anglès, una de les primeres figures de l'escultura gòtica a Catalunya en el segle XIV, i el seu equip van tenir activitat a Morella. Una resposta favorable vindria primerament de la perfecció escultòrica de les imatges i relleus, només atribuïble a un artífex molt destre que dominava el retrat de fesomies realistes, l'anatomia i el moviment corporal i el joc de plecs i caiguda de les vestidures.

En segon lloc vindria de l'existència a Santa Maria de Morella d'una marca específica de pedrapiquer, que seria la creu pomada, considerada per Vives i Miret la marca personal del mestre anglès. Aquesta creu no ha aparegut en tot el conjunt de la portalada, però trobant que és un senyal molt comú en obres gòtiques del segle XIV, no podem considerar-lo marca personal de l'escultor, de qui potser seria més pròpia, bé que no es pot assegurar la relació de la lletra amb l'escultor, una R majúscula acurada, ben traçada i fina, existent a l'església de Montblanc, a què fa referència la historiadora de l'art Emma Liaño (Liaño Martínez, Emma, "Reinard de Fonoll, maestro de obras de la Seo de Tarragona. Una hipòtesis sobre su obra", a *Miscel·lània homenatge al P. Agustí Altisent*, Tarragona, 1991, pp. 382-383).

Una tercera resposta vindria del conjunt de raons que exposa Josep Vives i Miret en la correspondència adreçada al prestigiós historiador de l'art gòtic, l'arquitecte anglès John H. Harvey, a propòsit de la intervenció de Fonoll en l'obra de Santa Maria de Morella, correspondència publicada per Josep Maria Recasens i Comes (Recasens i Comes, J. M., "A propòsit de la possible intervenció de Reinard

des Fonoll en la construcció de l'església arxiprestal de Morella", a *Santes Creus*, 29 (1969), pp. 569-579). Segons Vives, Fonoll hauria treballat a Morella en la construcció de les portalades i el cor elevat entre els anys 1315 i 1318, als seus vint-i-cinc anys, i hauria estat la primera activitat del mestre després de la seva sortida d'Anglaterra. Harvey desmuntà els arguments de Vives per cronologies i estil artístic i obrí la via, que creiem encertada, a l'origen francès del conjunt escultòric de Morella, tot assegurant que portalades com les de Morella, amb grans estàtues, no eren de procedència anglesa i més bé suggerien un origen francès i l'estada més o menys llarga a França del seu autor, on s'hauria familiaritzat amb portalades d'aquest tipus; i n'aporta proves: A Auxerre, al creuer del sud, hi ha mènsules d'aquesta mateixa tipologia, considerades de mitjan segle XIV. La filiació de la portalada dels Apòstols de Morella és probablement e la portalada de la *Calende* de la catedral de Rouen, també de la dels *Libraires* a l'altre costat. Igualment, a Lió la façana occidental té alguna semblança amb els detalls de les portalades morellanes. Harvey deia que no considerava verosímil que l'estil de Fonoll ni de cap altre escultor anglès hagués pogut arribar al grau d'evolució artística que s'observa a Morella molt abans de 1330. Des de la descoberta que vam fer del cas de Domingo Prunyonosa hem de dir que la documentació de la cancelleria reial abona l'ampliació de l'activitat constructora de l'església arxiprestal almenys fins a 1353.

Pel que fa a les cronologies, Vives i Miret defensava que Fonoll hauria treballat a Morella en la dècada de 1337 a 1347, període que coincideix amb el temps en què hom perd la pista de Fonoll fins a reparèixer l'any 1352 com a mestre de l'església de Santa Maria de Montblanc, i, el 1373, com a mestre de l'obra de la seu de Tarragona. Harvey atribuïa l'estil de les portalades a un període que aniria de l'any 1323 al 1350, i el del cor al període que va de 1330 a 1360. I raonava les cronologies de Morella a partir dels monuments gòtics anglesos: així, la volta del cor elevat no podria datar-se abans de 1325, puix la primera volta d'aquesta classe a Anglaterra és la de la capella baixa da Sant Esteve a Westminster, edificada entre 1319 i 1323; la segona seria la del cor de la catedral d'Ely, construïda entre 1325 i 1336. La cresteria del rerecor, amb l'arc lobulat de la portalada de les Verges semblen com detalls del monument de Peter de Grandison, mort en 1358, a la catedral d'Hereford, del bisbe Edigton

a la catedral de Winchester (c. 1360), i els del retaule de l'església prioral de Christchurch (Hampshire) de *circa* 1350-1360.

A tall d'hipòtesi creiem que Fonoll i la seva escola podien haver treballat a Santa Maria de Morella, a les portalades i al cor elevat. Ho abonen les característiques de composició i estil de les figures, relleus i arcuacions, i el tractament del conjunt arquitectònic -arquivoltes, brancals esbiaixats, motllures, dosserets, fris i timpà. La semblança i correspondència amb la portalada de la seu de Tarragona, inclosa la Mare de Déu del mainell, és indiscutible. Així mateix és molta la semblança existent entre les solucions arquitectòniques i ornamentals, imatges incloses, de la capella dels sastres de la catedral de Tarragona i les portalades i cor -volta i rerecor- de l'arxiprestal de Morella. Si ho va fer, hauria treballat en la dècada de 1337 a 1347 segons la cronologia corregida de Vives i Miret, que Harvey trobà acceptable.

La gran activitat del mestre Reinard des Fonoll en diferents obres d'envergadura simultànies no ens ha d'estranyar perquè ell no treballava sol. Havia d'acompanyar-lo un nodrit grup d'escultors que formaven un obrador d'estil propi. Té raó, doncs, Emma Liaño quan diu que Fonoll sempre va estar rodejat de d'escultors i decoradors excel·lents, com es demostra en els tres conjunts de Santes Creus, Montblanc i Tarragona, els únics segurs on va exercir el seu magisteri i on treballà i va estar en contacte amb Aloi, Cascalls, Guillem Seguer, Guillem Timor i Jordi de Déu. L'acompanyava també un escultor, que no trobem citat pels estudiosos, de nom Bernat de Mutlen. L'any 1353, mentre dirigia l'obra de l'església de Montblanc, Fonoll, "*magistri operis ecclesie Beate Marie Maioris ville Montisalbi*", va perdre la mà esquerra, "*vulneribus... pro quibus sinistre pugnus fuit eidem amputatus*", per causa de les ferides que, segons denúncia del propi Fonoll, li havia fet Bernat de Mutlen, "*sculptorem imaginum*", la innocència del qual va declarar públicament Fonoll, sembla que per raons de conveniència, quan el culpable ja havia estat detingut a la presó de Montblanc (ACA, Cancelleria, reg. 1143, ff. 177v; 189v-190r).

Feta la disquisició sobre la possible participació de Reinard des Fonoll a Morella, vista l'obra escultòrica en la màxima proximitat, ens afermem en l'atribució de les escultures a mestres francesos, potser dos o tres, entre els quals tenim documentat Pierre de Bonneuil, el *Petrus de Bono oculo* dels documents de cancelleria reial, amb

obra a la catedral de Notre Dame de París i a la catedral d'Upsala, a Suècia.

El Judici Final del rerecor.

La visita guiada de *Catalonia Sacra / Dertosa Sacra*, molt interessant i fecunda en la portalada en procés de restauració, va finalitzar a l'interior de l'església davant el gran conjunt escultòric del Judici Final i darreries de la humanitat -mort, judici, infern i glòria, que tanca per darrere el cor alt de la basílica arxiprestal. El conjunt és d'un gust arcaïtzant, rematat per una esvelta cresteria pètria d'arcuacions conopials imbricades que formen una galeria de quinze arcs ogivals trilobulats, dins els quals queden emmarcades les imatges de cos rodó dels dotze apòstols, sis a cada banda, col·locats simètricament. Als tres arcs centrals hi ha, presidint-ho tot, la imatge de Jesucrist Jutge Suprem seient en majestat i mostrant les nafres de mans i peus, d'on raja abundantíssima sang, i als costats, flanquejant-lo, dues imatges orants en actitud intercessora, la Mare de Déu a la seva dreta i sant Joan apòstol a l'esquerra. Al costat de la Mare de Déu hi ha sant Pere i al costat de sant Joan l'apòstol Pau amb l'espasa. La resta dels apòstols es reparteixen a ambdós costats. Tots ells, obrats en pedra policromada, apareixen dempeus sobre un pedestal de secció octogonal, descalços, vestits amb túnica i mantell, el llibre de l'Evangeli a les mans i els atributs identificadors propis. Cada pedestal exhibeix a la cara frontal, centrat, un escut heràldic de contorn gòtic, actualment net de figuració.

Té un interès especial la imatge de l'orant que hi ha als peus de l'apòstol sant Jaume el Major, situat a l'esquerra de sant Pau. L'apòstol va tocat amb capell de pelegrí, signat de petxina frontal, portant un sarró penjat del coll adornat amb tres petxines; a la seva esquerra hi ha agenollada una figura masculina amb les mans juntes davant el pit, abillada amb indumentària sacerdotal, que representa, segons el costum medieval i posterior, el donant de l'obra. No dubtem que, estant junt a sant Jaume, el prevere és l'arxipreste Domingo Belltall i Vives, nebot del primer arxipreste morellà homònim que regí la vila després de la reconquesta. L'oncle creà el benefici de Sant Jaume a la capella homònima, on es va enterrar, prebenda que heretà el nebot. Tenint en compte que l'oncle regí l'arxiprestal des de 1252 a 1292 i que el succeí el nebot, que governà la parròquia

des de 1292 a 1342, podem fixar aproximadament la cronologia de la construcció del conjunt de l'apostolat cap a la darrera dècada del segle XIII o primers anys del segle XIV.

Ignorem l'escultor que va fer aquesta obra, bé que per l'anàlisi de les formes i la tècnica d'execució que revelen les imatges podem afirmar que fou un sol artista i que aquest no té res a veure amb els escultors de les portalades dels Apòstols i de les Verges ni amb el que va esculpir la Genealogia de Jesucrist a l'escala del cor. L'escultura del rerecor mostra rigidesa i falta d'expressió de rostres i gestos corporals, on l'oblit del cànon escultòric en les figures humanes, una forçada simetria en el plegament dels vestits, la manca de realisme i l'excés de convenció donen al conjunt un aire de primitiva tosquedat que entenem propi d'un estil de transició del romànic al gòtic.

Sota la galeria d'arcuacions on són els apòstols s'estén un fris ample dividit en tres franges desiguals que van de pilastra a pilastra del temple. Les dues primeres estan esculpides amb relleus historiatats; la tercera és purament ornamental. La primera franja representa, a la dreta, el seguici dels benaurats, vestits de blanc i conduïts a trams per uns àngels, que avancen en processó ordenada, precedits de Jesucrist nu amb la creu al coll, vers la Jerusalem Celestial, simbolitzada per un templet gòtic coronat amb torre i pinacle mot ornamentats, sota els quals apareix el firmament o volta celeste amb el sol, la lluna i estels. Vora el templet i més amunt hi ha uns àngels que fan sonar les trompetes del judici. S'hi poden veure tots els estaments de l'Església militant i de la vida civil, un papa, cardenals, bisbes, abats, monjos, frares, un rei, una reina, cortesans, seglars, homes i dones, tots ells en un ordre perfecte, les mans juntes davant el pit en actitud de pregària i mirant al cel. A l'esquerra, en tumultuós desordre i enmig de flames, hi ha representada la corrua dels condemnats, homes i dones nus, víctimes dels set pecats capitals, arrossegats, torturats i conduïts cap a l'infern en mi maneres agressives, desconsiderades i deshonestes per una munió de dimonis amb figura monstruosa de dracs, braus, micos, llops i senglars banyuts en representació dels vicis i pecats capitals identificables en les actituds del condemnats i en els animals que s'hi barregen -rats penats, micos, bocs, óssos, porcs senglars i llops. L'infern és simbolitzat per unes grans goles de monstre marí -el drac de l'Apocalipsi- situades a l'extrem esquerre del fris, damunt les quals hi ha Satanàs en forma de mico lligat a la columna amb llarga cadena de ferro; a punt de ser engolits per l'infern apareixen lligats amb una cadena a un dimo-

ni i empesos per un altre d'aspecte simiesc alguns personatges que podem identificar pels seus atributs: un rei amb la corona, un bisbe amb la mitra, un papa amb la tiara i, dins un cistell, dos cardenals. Al bell mig del fris, sota el Crist Jutge, hi ha representada la psicòstasi o pes de les ànimes amb sant Miquel arcàngel *psychopompos* sostinent les balances.

La segona franja del fris representa la resurrecció dels morts dels seus sepulcres el dia del judici final al so de les trompetes dels àngels de Déu que les fan sonar des del cel segons el relat de la profecia d'Ezequiel. Els sepulcres s'obren i els morts ressusciten des del tipus propi de mort que van patir, homes i dones, mares i fills, esposos, criatures molt petites, joves, adults i ancians, morts en accident d'aigües i foc, atropellats per carro, ferits d'espasa, dones mortes de part i de malaltia, ferits de llamp, ofegats de riu i de mar i altres. Tot això expressat en relleu dins cassetons seriatos d'arc trilobat.

La tercera franja del fris, inferior, té la mateixa amplitud que les altres dues juntes i va, com elles, de columna a columna. És purament ornamental i mostra un ampit calat cec fet a base de rombes polilobulats. Simètricament repartits hi ha quatre petits escuts inscrits en els rombes: als dos extrems, situats en la segona arcuació de la dreta i en la mateixa de l'esquerra, l'escut de Morella; i sota les arcuacions cinquenes d'una i altra banda sengles escuts gòtics amb les barres del casal d'Aragó. Al bell mig de la franja calada hi ha el relleu en format gran de l'escut de Morella -castell emmerletat i les môres-, indicatiu del dret de patronatge d'edificació i dotació del municipi sobre l'església parroquial. Aquesta mateixa ornamentació calada omple els carcanyols dels arcs rebaixats que sostenen el cor.

L'esquema escultòric o programa compositiu del Judici Final del rerecor, les figures, les actituds i les escenes representades responen a la mateixa concepció del tema que va inspirar el timpà de la porta de la *Coroneria* de la catedral de Burgos (1230-1257) i els de la catedral de Saint Étienne de Bourges, de Cher i de Santa Fe de Conques (Aveyron), del Llenguadoc, a França. És una concepció d'origen francès (Chartres, Amiens, Carcassona) dels segles XIII-XIV que, adoptada a Catalunya, és present a diferents timpans i altres conjunts escultòrics del segle XIV repartits per la Corona d'Aragó i els altres regnes peninsulars.

Necrològica

Mons. Juan Antonio Menéndez Fernández

En la tarde del día 15 de mayo de 2019, falleció en Astorga el obispo diocesano, Mons. Juan Antonio Menéndez, a la edad de 62 años. Mons. Juan Antonio Menéndez era, en la Conferencia Episcopal Española, presidente de la Comisión de Migraciones y, desde septiembre de año pasado, presidía la Comisión creada por el Comité ejecutivo para la renovación de los protocolos sobre abusos a menores.

Obispo de Astorga desde 2015

Mons. Juan Antonio Menéndez realizó sus estudios eclesiásticos en los Seminarios Menor y Mayor de Oviedo, afiliado a la Universidad Pontificia de Salamanca, donde obtuvo la Licenciatura en Estudios Eclesiásticos en 1980. Es también Licenciado en Derecho Canónico por la misma Universidad, en el año 2005. Fue ordenado sacerdote en la parroquia del Sagrado Corazón de Villalegre (Avilés), el 10 de mayo de 1981.

Su ministerio sacerdotal lo desarrolló en la diócesis de Oviedo, donde ha desempeñado los cargos de Coadjutor de “Santa María Magdalena” en Cangas del Narcea (1981-1986); Vice-Arcipreste de Allande-Cangas del Narcea (1985-1986); Párroco de varias parroquias pequeñas en Teverga (1986-1991); Arcipreste de Proava-Quirós y Teverga (1988-1991); Miembro electo del Consejo Pastoral Diocesano (1989-1991); Vicario Episcopal para la Vicaría de Oriente (1991-2001); Vicario General de Oviedo, Miembro del Consejo Pastoral Diocesano, del Consejo Presbiteral y del Colegio de Consultores (2001-2011); Presidente del Consejo de Administración de Popular TV-Asturias (2004-2011); Vicario episcopal a. i. de la Vicaría Centro (2008); Delegado del Administrador Diocesano Sede Vacante (2009-2010); y Párroco de “San Antonio de Padua” en Oviedo (2010-2011).

Hasta su nombramiento como obispo auxiliar y desde el año 2011 fue vicario episcopal para Asuntos Jurídicos de Oviedo y pár-

roco de “San Nicolás de Bari” en Avilés. Además, de canónigo de la Catedral de Oviedo desde 2001 y miembro del Consejo Presbiteral y del Consejo Pastoral Diocesano, desde 1991.

Recibió la ordenación episcopal en la catedral de Oviedo el 8 de junio de 2013. El 18 de noviembre de 2015 se hizo público su nombramiento como obispo de Astorga, sede de la que tomó posesión el 19 de diciembre. En la Conferencia Episcopal se integró en las Comisiones Episcopales de Migraciones y de Pastoral (2014-2017), y en la actualidad era presidente de la Comisión Episcopal de Migraciones, cargo para el que fue elegido el 14 de marzo de 2017. Desde septiembre de 2018 era presidente de la Comisión para la protección de Menores en la CEE.

Sumari

BISBAT

Sr. Bisbe

HOMILIES

Homilia del Sr. Bisbe, Mons. Enrique Benavent Vidal, bisbe de Tortosa, en les Vespres del diumenge IV de Pasqua on dóna possessió a dos nous canonges:

M.I. Carlos Luís García Talam i M.I. Víctor Manuel Cardona Eixarch.

Santa Església Catedral de Tortosa, 12 de maig de 2019 259

PARAULES DE VIDA	Crist viu (II)	262
	Jornada mundial d'oració per les vocacions.....	263
	Crist viu (III).....	265
	Crist viu (IV).....	266
	Cristo vive (II)	268
	Jornada mundial de oración por las vocaciones	269
	Cristo vive (III)	271
	Cristo vive (IV).....	272

Activitats de D. Enrique Benavent Vidal, bisbe de Tortosa. *Maig 2019*..... 274

Secretaria General

Ministeri de Lector a tres seminaristes 277

Crònica diocesana

Els Molt Il·lustres Carlos García Talam i Víctor M. Cardona Eixarch, nous canonges de la

Santa Església Catedral Basílica de Tortosa. Acte de presa de possessió. 12 de maig de

2019 *M. I. Josep Alanyà i Roig, canonge arxiver*..... 277

Recull de notícies publicades al setmanari "Vida diocesana". Mes de maig..... 283

SANTA SEU

Sant Pare

Carta apostòlica en forma de "Motu Proprio" del Sumo Pontífice Francisco "*Vos estis lux mundi*" 289

CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA

El impacto derivado de la actividad de las diócesis, parroquias y Cáritas es de 1.386M€, cinco veces más que lo que se recibe por la Asignación tributaria 301

TARRACONENSE

Comunicat de la reunió n. 230 de la CET..... 303

NOTICIARI I COMUNICATS

Mn. Joan Planellas i Barnosell nombrado arzobispo de Tarragona por el Papa Francisco La Porta dels Apòstols de Santa Maria de Morella. <i>Catalonia Sacra / Dertosa Sacra.</i> Visita guiada a l'Arxiprestal Basílica de Santa Maria de Morella. La Porta Major i el Judici Final del rerecor. <i>M. I. Josep Alanyà i Roig, canonge arxiver</i>	308
---	-----

NECROLÒGICA

Mons. Juan Antonio Menéndez Fernández.....	325
--	-----

Disponibile

Disponible

Disponible